

Vergide Gündem

Tax Agenda

Aralık / December 2013

"Sigorta ve BES" özel sayısı

Vakıfların ve emekli sandıklarının emeklilik taahhütleri ile birikimlerinin BES'e devri

Levent Atakan

Münhasırlık haklarının sigorta şirketlerine devri ve vergilendirilmesi

Melike Kılınç

Değişim sonrası bireysel emeklilik sistemi

Melike Satıcı

Sigorta şirketlerinin karşılıkları ve Kurumlar Vergisi Kanunu açısından sonuçları

Merih Tümkaya

English translation

Gümrükte Gündem

Sercan Bahadır - Yakup Güneş

Dünyadan vergi haberleri

Mine As - Can Güneş

Sirküler indeks

Vergi takvimi

Pratik bilgiler

Practical information

EY

Building a better
working world

Sunuş

Neden "Sigorta ve BES" özel sayısı hazırladık

Ülkemizde finansal sistem söz konusu olduğunda ilk akla gelen bankalar olup, sistemin çok önemli oyuncularını oluşturan sigorta ve bireysel emeklilik şirketleri finansal sistemin bir oyuncusu olarak akla gelmemekte veya unutulmaktadır.

Hâlbuki sigorta şirketleri, kişilerin ve kurumların karşılaşılabilecekleri çeşitli risklerin gerçekleşmesi sonucu uğrayacakları maddi zararların karşılanması işlevini gördüğü kadar, aynı zamanda ülke ekonomisinin ihtiyaç duyduğu fonları sağlama bakımından da çok önemli finansal kurumlardır.

Son zamanlarda Kamu İdaresi tarafından da tasarruf yaratma potansiyeli fark edilmiş olup, özellikle bireysel emeklilik sistemine ilişkin yapılan düzenlemelerle bu potansiyelin ülke ekonomisine kazandırılması sağlanmaya çalışılmıştır.

Ek olarak sigorta sektörünün penetrasyonu gelişmiş ülkelerde % 8'lerde, ülkemize benzer durumdaki ülkelere % 2,2 iken, ülkemizde bu oran % 1,3 seviyelerindedir. Buna olumsuz yönden değil olumlu yönden bakarsak, bu aynı zamanda sigorta ve bireysel emeklilik sektörünün büyüme potansiyelinin ne kadar yüksek olduğunu göstermektedir. Bunun en büyük göstergelerinden biri de yabancı yatırımcıların sektör payı ve sektöre olan ilgisidir.

Regülasyonlar anlamında konu ele alındığında ise sigorta ve bireysel emeklilik sektörünün ülkemizde hemen hemen hiçbir sektörün olmadığı kadar düzenlenmiş olduğu gözükmektedir.

"Sigorta Hukuku" Türk Ticaret Kanunu'nun altıncı kitabında yer almaktadır. Aynı zamanda 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile sigorta ve bireysel emeklilik şirketlerinin kuruluşundan başlamak üzere yapacağı tüm işlemler detaylı olarak düzenlenmiştir.

Ek olarak sigorta ve bireysel emeklilik şirketleri için düzenleyici kurum Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı olup, Hazine Müsteşarlığı denetimine ek olarak sigorta ve bireysel emeklilik şirketleri düzenli olarak bağımsız denetime tabi tutulmaktadır.

Vergi uygulamaları açısından ise Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesinde yer alan teknik karşılıklar dışında sigorta ve bireysel emeklilik şirketlerine ilişkin olarak özellikli bir düzenleme yapıldığından söz etmek pek mümkün değildir.

Biz de bu özel sayımız ile sigorta ve bireysel emeklilik sektörünün; banka dağıtım kanalları, teknik karşılıklar, vakıflar ve sandıklar tarafından BES'e yapılacak emeklilik taahhüt devirleri ve BES'te yeni sistem gibi vergilendirme açısından özellikli ve güncel konulara yer vermek suretiyle farkındalık ve gelişim konusunda destek vermek istedik.

Saygılarımızla,

T. Levent Atakan
EY Türkiye Vergi Bölümü Direktörü
Sigortacılık Bölümü

Vakıfların ve emekli sandıklarının emeklilik taahhütleri ile birikimlerinin BES'e devri

4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun, 6327 Sayılı Kanun'un 30. maddesiyle değiştirilen geçici 1. maddesi uyarınca 31.12.2015 tarihine kadar dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketlerinin emeklilik taahhütlerinin ve bu taahhütlere ilişkin birikimlerinin Bireysel Emeklilik Sistemine (BES) devri mümkündür.

Devrin, devreden ve katılımcılar açısından vergisel sonuçlarına girmeden önce, konuya ilişkin olarak bazı sayısal bilgilere yer vermekte ve aynı zamanda vakıfların SGK'ya devri ile başlayıp BES'e devri ile bir arada devam eden sürecin hikâyesini hatırlamakta fayda görüyoruz.

En az 360 bin kişiyi etkileyebilecek bir düzenleme

27.09.2013 tarihi itibarıyla BES'teki toplam kişi sayısı 3.872.064 olup, katılımcıların fon tutarı ise 24.267,1 milyon TL'dir. (*)

Ne yazık ki dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketlerinin BES'e devredebilecekleri tutara ilişkin olarak yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Ancak Bank-Sen tarafından Kasım/2012'de yayınlanmış "Banka Sandıkları Raporu"nda faal durumda olan sandık sayısının 18'i ve bu sandıklara üye olan kişi sayısının da 360 bini aştığı ifade edilmektedir. 360 bin kişi sadece banka sandıklarında kayıtlı kişiler olup, Türkiye'deki büyük kurumsal şirketlerle emeklilik vakıflarının bulunduğu aynı zamanda Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası birçok şirketin BES'e devredilebilecek emeklilik planlarının bulunduğu bilinmektedir.

Bu hali ile dikkate alındığında devrin BES'e katabileceği fon büyüklüğü ve ilgilendirdiği çalışan sayısı azımsanamayacak sayıda olduğu görülmektedir.

Tamamlanamayan devir

Banka sandıklarının SGK'ya devrine ilişkin 1976 ve 2005 yılında yapılan düzenlemeler Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan sosyal hukuk devleti ilkesine aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

2008 yılında Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 20'nci maddesine ilişkin olarak yeniden düzenlemeye gidilmiş, SGK'ya devrin 3 yıl içinde yapılması öngörülmüştür. 2011 yılı içinde yapılması öngörülen devre ilişkin olarak aynı zamanda Bakanlar Kuruluna bu süreyi iki yıl uzatma yetkisi verilmiştir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini kullanmış (2013) ek olarak Kanun ile yapılan düzenleme ile devir tarihi 2015 yılına ertelenmiştir.

İşte bu noktada bireysel emeklilik sistemi devreye girmektedir. Bireysel Emeklilik Kanunu'nda 2007 yılında yapılan değişiklik ile bu vakıfların birikim ve taahhütlerinin 5 yıl içinde BES'e aktarımına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemenin süresi 2013 yılı içinde dolacağından, 6327 Sayılı Kanun ile bu süre 31.12.2015 tarihine uzatılmış ve devre ilişkin ek vergi istisnaları getirilmiştir. Bu yolla 2015 sonuna ertelenen SGK devrine bir alternatif yaratılmıştır.

BES'e devirdeki vergisel avantajlar

Yeni BES düzenlemeleri ile yetkili organlarınca karar alınması kaydıyla, üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketleri nezdinde 16.04.2012 tarihi itibarıyla mevcut bulunan emeklilik taahhüt planları kapsamındaki yurt içi ya da yurt dışındaki birikimler ve taahhütlere ilişkin tutarların (plan esaslarına göre aktarım tarihine kadar mutat yapılan ödemeler nedeniyle oluşanlar dahil), 31.12.2015 tarihine kadar kısmen veya tamamen bireysel emeklilik sistemine aktarılacakları hüküm altına alınmıştır.

Devre ilişkin olarak var olan ve 6327 Sayılı Kanun ile gelen vergi avantajları;

- ▶ Bireysel emeklilik sistemine aktarılan tutarların gelir vergisinden istisna olması,
- ▶ Bireysel emeklilik sistemine aktarılan tutarların, gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince daha önce gider kaydedilmemişse, aktarıldığı yılın ticari kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilmesi,
- ▶ Aktarımın yapılması amacıyla gerçekleştirilen taşınmaz veya iştirak hissesi satışından doğacak kazancın (aktarılan kısma isabet eden tutarının) kurumlar vergisinden istisna olması,
- ▶ Bu kapsamdaki işlemlerin her türlü harçtan, düzenlenen kâğıtların damga vergisinden, lehe alınan paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisna olması, (istisna aktarılan tutarla sınırlı olarak uygulanacaktır.)
- ▶ Kısmen veya tamamen bireysel emeklilik sistemine aktarılması amacıyla taşınmaz ve iştirak hisselerinin (müzayede mahallinde satışı dahil) devir ve tesliminin 31.12.2015 tarihine kadar uygulanmak üzere katma değer vergisinden istisna olması, (istisna aktarılan tutarla orantılı olarak uygulanır)

şeklinde özetlenebilir.

Devre ilişkin olarak tanımlanan vergi avantajları dikkate alındığında, devredecek olan taraf açısından oluşabilecek vergilerin dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda Kanun koyucunun devir işleminin vergilendirilmemesi kapsamında bir irade beyanında bulunduğu ve öngörülebilecek vergilere ilişkin istisnalar getirdiği görülmektedir.

Bildiğimiz kadarıyla bir ufak örnek haricinde BES'e devre ilişkin henüz bir işlem gerçekleşmemiştir. BES'e devir işlemlerinin artması durumunda, istisna uygulamasına ilişkin olarak şu an için öngörülemez birçok detay ortaya çıkabilecektir. Beklentimiz Vergi İdaresinin yukarıda ifade ettiğimiz irade beyanını, uygulamada karşılaşılabilecek sorunlarda da istisnaların uygulanması şeklinde korumasıdır.

Peki ya katılımcılar

Doğal olarak devir işleminin devreden ve devir alan dışında bir de devredilen bacağı vardır. 6327 Sayılı Kanun ile katılımcılara ilişkin olarak düzenlemelere de gidilmiştir.

Devir kapsamında emeklilik sözleşmesi akdetmiş olan katılımcılardan, aktarıma ilişkin giriş aidatı dahil herhangi bir kesinti yapılmaması katılımcılar açısından devir işlemini kolaylaştırıcı düzenlemelerden biridir.

Ek olarak aktarım yapan üyelerin sistemde kazanacakları süreye ve üyelere sosyal güvenlik sistemi ve tabii olduğu vakıf senedi kapsamında emeklilik hakkı kazanmış olanların aktarım sonrası sistemde emeklilik hakkı kazanacağı yaşa ilişkin esas ve usullerin Hazine Müsteşarlığınca belirleneceğine ilişkin düzenleme önceden kazanılmış hakların korunması açısından önemli bir düzenlemedir.

Hatırlanacağı üzere bu yetki eski düzenlemede de vardı ve Müsteşarlık 2008 yılında "Kazanılmış Süre Hesabı", "Bireysel Aktarım" ve "Grup Halinde Aktarım" gibi çeşitli konuları içeren Yönetmeliği yayınlamakla bu konuda düzenlemeye gitmişti.

Katılımcılar açısından en önemli düzenlemeler ise aktarım sonrasında katılımcıların vergilendirmesine ilişkin düzenlemelerdir.

Geçtiğimiz yıllarda yapılan düzenlemeler ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 75'inci maddesinin 2'nci fıkrasının 16 numaralı bendi ve aynı Kanun'un 94'üncü maddesi kapsamında BES'ten yapılan ödemelerin sadece irat kısmının vergilendirildiği ve anapara tutarlarının stopaj kapsamı dışında bırakıldığı vergilendirme sistemine geçildiği görülmektedir.

Katılımcıların vergilendirmesi konusunda son olarak 18 Nisan 2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6456 Sayılı Kanun'un 35. maddesi ile yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu hüküm uyarınca, Müsteşarlıkça uygun görülen programlı geri ödeme tutarları hariç, aktarım tarihinden itibaren üç yıl içinde katılımcı tarafından malûliyet ve ölüm haricindeki bir nedenle, aktarılan birikimlerin bir kısmının veya tamamının alınarak sistemden çıkılması durumunda, aktarım nedeniyle istisnadan yararlanan tutar üzerinden yüzde 3,75 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması gerektiği hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verdiğimiz tüm vergi istisnalarının amacı bireysel emeklilik sisteminin desteklenmesi ve tasarrufların artırılması olduğundan bu düzenle anlaşılabilir bir düzenlemedir.

Aynı zamanda Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 27 Kasım 2013 tarihinde yayımlanan 92 numaralı Gelir Vergisi Sirküleri'nde dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu (VASA) veya sair ticaret şirketleri tarafından bireysel emeklilik sistemine yapılan aktarımlarda gelir vergisi istisnası uygulaması hakkında açıklamalara gidilmiştir. Bu yolla bir çok soru işaretine net cevaplar verilmiş olmaktadır.

Kısaca;

- ▶ 29 Haziran 2012 tarihinden 31 Aralık 2015 tarihine kadar yapılan aktarımlar için; 18 Nisan 2013 ve sonrasında aktarım tarihinden itibaren üç yıl içinde birikimlerin bir kısmının veya tamamının alınarak bireysel emeklilik sisteminden çıkılması durumunda aktarım nedeniyle istisna edilen getiri tutarlarının tamamı üzerinden, çıkış aşamasında ilgili emeklilik şirketi tarafından % 3,75 oranında tevkifat yapılacaktır.

- ▶ Katılımcı tarafından malûliyet ve ölüm nedeniyle sistemden çıkılması veya aktarım tarihinden itibaren bireysel emeklilik sisteminde üç yıl kalındıktan sonra sistemden çıkılması durumunda, aktarım nedeniyle istisna edilen getiri tutarları üzerinden tevkifat yapılmayacaktır.
- ▶ 29 Haziran 2012 tarihinden 31 Aralık 2015 tarihine kadar yapılan aktarımlar için, aktarım tarihinden itibaren üç yıl içinde sistemden çıkılması durumunda, yapılan aktarım sonrasında bireysel emeklilik sisteminde elde edilen irat tutarları üzerinden % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.
- ▶ Aktarım tarihinden itibaren üç yıldan fazla bir süre sistemde kalındıktan sonra çıkılması durumunda ise madde kapsamında yapılan aktarım sonrasında sadece bireysel emeklilik sisteminde elde edilen irat tutarı üzerinden tevkifat yapılacaktır. Tevkifatın oranı ise sistemde kalış süresine bağlı olarak (VASA'larda veya sair ticaret şirketlerinde geçen süreler de dahil) belirlenecektir.

(*) EGM internet sitesinden alınmıştır.

Münhasırlık haklarının sigorta şirketlerine devri ve vergilendirilmesi

1. Giriş

Finans sektörünün önde gelen oyuncularından banka ve sigorta şirketlerinin ürün ve satış kanalı güçlerini birleştirmeleriyle oluşan sinerji sonucunda ortaya çıkan bankasürans satış kanalı özellikle hayat branşı başta olmak üzere bazı özellikli branşlarda sigorta şirketlerinin geleneksel satış kanalı olan acenteliği ve brokerliği geride bırakmaktadır. Bankasürans sözleşmeleriyle sağlanan münhasırlık hakları, bu hakların devri ve bu işlemlerin vergisel sonuçları bu makalenin konusunu oluşturmaktadır.

2. Bankasürans sözleşmeleri

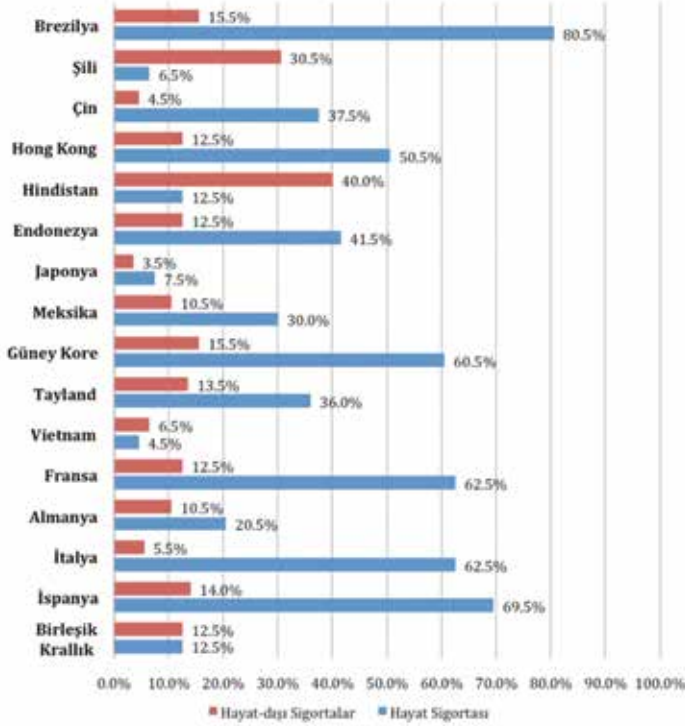
Bankasürans sözleşmesi, sigorta şirketleri ile bankalar arasında akdedilen ve sigorta şirketleri tarafından üretilen poliçelerin banka şubeleri tarafından satılmasına yönelik şartların düzenlendiği bir sözleşme olarak tanımlanabilir.

Bankasürans sözleşmeleri aynı gruba ait sigorta şirketleri ile bankalar arasında yapılabildiği gibi herhangi bir ortaklık bağı olmayan banka ve sigorta şirketleri arasında da yapılabilmekte, hatta sigorta şirketlerinin satışı sonrasında bu sözleşmelerin de devri söz konusu olabildiğinden özellikle hayat branşında faaliyet gösteren şirketlerin satışında bankasürans sözleşmelerinin değeri satış rakamının önemli bir bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sözleşmeler taraflara münhasırlık hakkı tanıyabildiği gibi, münhasırlık hakkı tanınmaksızın, gerek sigorta şirketinin gerekse bankanın farklı şirketlerle çalışmasına olanak sağlayacak şekilde esnek bir yapıda dizayn edilebilmektedir.

Bankasürans satış kanalının dünyadaki kullanım yoğunluğuna bakıldığında ise gelişmiş ülkelerde daha yaygın olarak kullanıldığı, gelişmekte olan ülkelerde ise bankasürans yoluyla satılan primlerin toplam primlere oranının daha düşük seviyelerde seyrettiği dikkat çekmektedir.

Global bir araştırma şirketi olan Finaccord tarafından 2010, 2011 ve 2012 yıllarına ilişkin veriler dikkate alınarak yapılan çalışmada, bankasürans satış kanalının hayat ve hayat dışı branşlardaki poliçe satışları içindeki dağılımına ilişkin olarak ulaşılan sonuçlara aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Grafik - Banka Sigortacılığı'nın 16 Büyük Küresel Pazarda, Hayat ve Hayat-dışı Sigortalarda Aldığı Paylar

Not: Her ülke için mevcut olan en yakın tarihli veriler kullanılmıştır (2010,2011 ve 2012)

Kaynak: Finaccord Global Bancassurance Analysis

Bankasürans satış kanalının Türkiye'deki geçmiş 5 yıllık seyrine baktığımızda ise Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği verilerine göre 2008 yılı Eylül sonu itibarıyla tüm sigorta şirketlerinin toplam primlerinin % 18,39'luk kısmının, hayat primlerinin ise % 57,10'luk kısmının bankalar aracılığıyla satıldığı görülmektedir. 2013 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla söz konusu oranların sırasıyla % 23,92 ve % 81,40'a yükseldiği dikkat çekmektedir.

Tutarsal olarak bakıldığında ise 2013 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 2.608.412.081 TL'lik hayat primi üretiminin 2.123.249.236 TL'lik kısmının banka kanalı yoluyla satılmış olması son gelinen noktada banka şubelerinin hayat poliçesi satışlarındaki rolünün kayda değer olduğunu ortaya koymaktadır. Hayat branşındaki ürünlerin özellikle kredi ve kredi kartı gibi temel bankacılık ürünleriyle birlikte sunulması hayat branşında banka satış kanalındaki artış trendinin ana nedeni olarak açıklanabilir.

3. Bankasürans sözleşmelerinde münhasırlık hakkı

Münhasırlık, Türk Ticaret Kanunu'nda tanımlanmış bir kavram olmamakla birlikte yasanın "İnhisar" başlıklı maddesi acentelik işlerinde münhasırlık hakkının olduğu durumlara işaret etmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 104. maddesinde "Yazılı olarak aksi kararlaştırılmadıkça, müvekkil, aynı zamanda ve aynı yer veya bölge içinde aynı ticaret dalı ile ilgili olarak birden fazla acente atayamayacağı gibi, acente de aynı yer veya bölgede, birbirleriyle rekabette bulunan birden çok ticari işletme hesabına acentelik yapamaz." hükmü yer almaktadır.

Bu hükme paralel olarak bazı bankasürans sözleşmelerine acentelik, komisyon ve çalışma şartlarına ek olarak münhasırlık hakkına ilişkin özel hükümler konulduğu görülmektedir. Söz konusu münhasırlık maddelerinde sözleşmeye taraf olan banka ve şubelerinin faaliyette buldukları bölgelerde belirli bir süre boyunca sadece sözleşmeye taraf olan sigorta ya da bireysel emeklilik şirketinin acentesi ve bireysel emeklilik aracılık faaliyeti sağlayıcısı olacağını, bu münhasırlık hakkı karşısında bankaya ödenecek ücretler ve söz konusu münhasırlık hakkının üçüncü kişilere devrine ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

4. Münhasırlık hakkı karşılığında yapılan ödemelerin vergisel boyutu

Yazımızın önceki bölümlerinde satış kanalları arasındaki rolüne ve hukuki altyapısına yer verdiğimiz münhasırlık hakkı tanıyan bankasürans sözleşmelerinin doğurabileceği vergisel maliyetlere yazımızın bundan sonraki bölümlerinde yer verilmektedir.

4.1 Bankalar tarafından alınan münhasırlık bedellerinin vergilendirilmesi

4.1.1 Kurumlar vergisi açısından değerlendirme

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 1. maddesinde kurum kazancının gelir vergisinin konusuna giren gelir unsurlarından oluştuğu belirtilmektedir.

Aynı Kanun'un "Matrahın tayini" başlıklı 6. maddesinde ise kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı, safi kurum kazancının tespitinde ise Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Ticari kazançta gelirin elde edilmesi "tahakkuk esası"na bağlanmıştır. Buna göre gelirin elde edilmiş sayılabilmesinin ilk koşulu gelirin tahakkuk etmesidir. Tahakkuk gelirin mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmesidir. Bunun için geliri doğuran muamelenin eksiksiz olarak tekemmül etmiş olması gerekir.

Dolayısıyla ticari kazancın elde edildiğinin kabul edilebilmesi için gelirin mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Bankasürans sözleşmesinde banka tarafından sigorta şirketine münhasırlık hakkı tanınmış olması ve sözleşmede bankanın poliçe satışına ilişkin olarak prim bedelleri üzerinden alacağı komisyona ek olarak bir münhasırlık hakkı bedeli almasına ilişkin bir hüküm bulunması durumunda, bankasürans sözleşmesinin imzalanmasıyla banka açısından münhasırlık bedeli kesinleşmiş ve gelir olarak tahakkuk etmiş olmaktadır. Bu nedenle sözleşmenin imzalanmasının ardından bankanın sigorta şirketine alacağı münhasırlık bedeline ilişkin olarak sigorta şirketine bir dekont düzenlemesi ve münhasırlık bedelini bir defada gelir kaydetmesi gerektiği görülmektedir.

Öte yandan bankasürans sözleşmesine taraf olan sigorta şirketi ile bankanın transfer fiyatlandırması mevzuatı açısından ilişkili kişi olması durumunda, münhasırlık hakkı bedelinin sözleşmenin gelecekte getireceği nakit akışı ve piyasa koşulları göz önünde bulundurularak emsallere uygunluk ilkesi çerçevesinde, transfer fiyatlandırması yöntemlerinden en uygun olanı kullanılarak belirlenmesi gerekmektedir.

4.1.2 BSMV açısından vergilendirme

Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesi uyarınca banka, banker ve sigorta şirketlerinin (Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere) her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir.

86 seri numaralı Gider Vergileri Kanunu Genel Tebliği'nde 5766 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden itibaren sigorta acentelerinin, BSMV mükellefiyeti dışına çıkarıldığı ve sigorta araçları tarafından yapılan sigorta işlemlerinde de verginin mükellefinin sigorta şirketleri olduğu ifade edilmiştir. Tebliğ'in devamında sigorta işlemlerinde verginin matrahının, sigorta araçlarına verilen komisyonlar dahil edilerek tespit edilen prim tutarları olduğu belirtilmiştir. Sigorta acenteliği bulunan banka şubelerinin sigorta işlemleri dolayısıyla alacağı komisyonlar da prim tutarına dahil olduğundan ve bu tutarlara ilişkin vergiler sigorta şirketlerince beyan edilerek ödeneceğinden, bu komisyonlar üzerinden sigorta acenteliği bulunan banka şubeleri tarafından ayrıca BSMV hesaplanmayacağı ve beyan edilmeyeceği açıklanmıştır. Bu düzenlemenin mantığında banka şubeleri tarafından alınan komisyonun BSMV'ye tabi olan primlerin içinden tahsil ediliyor olması yer almaktadır.

Anılan Tebliğ'de, sigorta acenteliği bulunan banka şubeleri tarafından sigorta şirketlerinden teşvik komisyonu ve benzer adlar altında alınan paraların Gider Vergileri Kanunu'nun 28'inci maddesi hükmüne BSMV'ye tabi tutulması gerektiği ifade edilmiştir. Teşvik komisyonu ve benzeri adlar altında alınan tutarların, banka şubeleri tarafından Hizmet Vergisi (Banka Muameleleri Vergisi) Beyannamesinin ilgili kısmına dahil edilmek suretiyle beyan edileceği açıklanmıştır.

Bankasürans sözleşmesine taraf olan banka tarafından sigorta şirketinden alınacak münhasırlık bedeli, primin içinden alınan bir komisyon niteliğinde olmadığından, banka tarafından münhasırlık hakkı gelirinin tahakkuk ettiği tarihte bu bedel üzerinden % 5 oranında BSMV hesaplanması gerekmektedir.

Banka ve sigorta muameleleri vergisi yansıtılmalı bir vergi olma özelliği taşıdığından, sözleşmede ayrıca belirtilmesi ve dekontta ayrıca gösterilmesi kaydıyla bankaca münhasırlık hakkı bedeli üzerinden hesaplanacak BSMV sigorta şirketinden tahsil edilebilecektir.

4.2 Sigorta şirketleri tarafından bankalara yapılan münhasırlık ödemelerinin giderleştirilmesi

Gayrimaddi haklar kavramı Vergi Usul Kanunu'nda tanımlanmamış olmakla birlikte, 1 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği'nde "Maddi Olmayan Duran Varlıklar" hesap grubu altında "260-Haklar" hesabında izlenecek iktisadi kıymetlerin kapsamı; "İmtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamalar" olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan 1 seri numaralı Transfer Fiyatlandırılması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım Hakkında Tebliğ'de gayrimaddi haklar, sinema filmleri, radyo-televizyon yayınlarında kullanılan filmler

ve bantlar dahil olmak üzere edebi, artistik, bilimsel her nevi telif hakkının veya her nevi patentin, alameti farikanın, desen veya modelin, planın, gizli formül veya üretim yönteminin veya sınai, ticari, bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikiminin kullanma imtiyazı, kullanma hakkı veya satışı ile sınai, ticari, bilimsel teçhizatın kullanma imtiyazı veya kullanma hakkı olarak tanımlanmıştır.

Aynı tebliğde gayrimaddi haklar özellikleri nedeniyle ticari gayrimaddi haklar ve pazarlama amaçlı gayrimaddi haklar olmak üzere iki grup altında sınıflandırılmıştır. Ticari gayrimaddi haklar bir malın üretiminde ya da bir hizmetin sağlanmasında kullanılan patentler, know-how, dizaynlar ve modeller ile müşterilere transfer edilen ya da ticari faaliyetin işletiminde kullanılan (bilgisayar yazılım programları gibi) ticari varlık niteliğine sahip gayrimaddi haklar, pazarlama amaçlı gayrimaddi haklar ise, bir ürün ya da hizmetin ticari amaçlı olarak kullanımına yardımcı olan ticari markalar ve ticari unvanlar, müşteri listeleri, dağıtım kanalları ile ilgili ürün açısından önemli bir promosyon değerine sahip nev'i şahsına münhasır isimler, semboller ya da resimler gibi gayrimaddi haklar olarak tanımlanmıştır.

Bu açıdan bakıldığında bankasürans sözleşmelerinde yer alan ve sigorta şirketlerine imtiyaz sağlayan münhasırlık haklarının sigorta şirketleri açısından pazarlama amaçlı gayrimaddi hak olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Vergi Usul Kanunu'nun 313. maddesi uyarınca işletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle 269'uncu madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edavat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin değerinin amortisman yoluyla gider kaydedilmesi gerekmektedir.

Sabit kıymetlerin faydalı ömür ve amortisman oranlarının belirlendiği 333 seri numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde gayrimaddi iktisadi kıymetlerin faydalı ömrü 15 yıl amortisman oranı ise % 6,66 olarak belirlenmiştir.

Piyasa uygulamalarına bakıldığında ise münhasırlık hakkı sağlayan bankasürans sözleşmelerinin 10 yıl, 15 yıl ya da 20 yıl gibi değişen süreler için imzalandığı görülmekte ve münhasırlık bedelinin sözleşme süresince mi yoksa 333 seri numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen 15 yıllık faydalı ömür boyunca mı itfa edilmesi gerektiği konusunda tereddütler oluşmaktadır.

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığının 20.02.2012 tarihinde bir emeklilik şirketine, 20 yıl süre için imzalanmış bankasürans sözleşmesi kapsamında ödenecek münhasırlık bedelinin kaç yılda amorti edileceğine ilişkin verdiği özeldede, münhasırlık hakkı sigorta şirketleri açısından bir gayrimaddi hak olarak değerlendirilmiş ve 333 seri numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği uyarınca 15 yılda itfa edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirilmiştir.

Gelir İdaresinin söz konusu görüşü kapsamında, münhasırlık sözleşmesi süresinin 15 yıl veya üzerinde olması durumunda, münhasırlık hakkı bedelinin 15 yılda itfa edilmesi gerektiği görüşündeyiz.

Bankasürans sözleşmesinin 15 yıldan kısa bir süre için geçerli

olması durumunda dikkate alınması gereken faydalı ömür konusunda Gelir İdaresince verilmiş bir görüş bulunmamaktadır. Ancak sözleşmenin geçerlilik süresinden sonra herhangi bir münhasırlık hakkından söz edilemeyeceğinden, bankasürans sözleşmesinin geçerlilik süresinin 15 yıldan kısa olması durumunda amortisman hesaplamasında dikkate alınacak faydalı ömrün sözleşmenin süresiyle sınırlı olması gerektiğini düşünüyoruz.

4.3 Bankasürans sözleşmelerinin damga vergisi

Damga Vergisi Kanunu'na ekli (1) Sayılı Tablo uyarınca belli parayı ihtiva eden mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler binde 9,48 oranında damga vergisine tabidir.

Damga vergisinden istisna olan kağıtlar ise Damga Vergisi Kanunu'na ekli (2) Sayılı Tablo'da sayılmıştır. Bu tabloda bankasürans sözleşmelerine ilişkin özel bir istisna hükmü bulunmamaktadır.

Diğer taraftan söz konusu tablonun "V. Kurumlarla ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 21'inci maddesi ile sigorta ve emeklilik şirketleri ile emeklilik yatırım fonlarının kuruluşları dahil her türlü işlemlerinde düzenlenen ve damga vergisi bu şirketler veya fonlar tarafından ödenmesi gereken kağıtlar damga vergisinden istisna edilmiştir. Ancak bu istisna sadece sigorta şirketlerince ödenmesi gereken damga vergisini kapsadığından ve kağıda bir istisna tanınmadığından, bankasürans sözleşmelerinin binde 9,48 oranında damga vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

5. Münhasırlık hakkının devri sonucunda yapılan ödemelerin vergisel boyutu

Bankaların sigorta şirketlerine sağladıkları münhasırlık hakları bazı ekonomik nedenlerle bankasürans sözleşmesinin satışı ya da devri yoluyla bir sigorta şirketinden başka bir sigorta şirketine devrolabilmektedir. Makalemizin bu bölümünde söz konusu devir işleminin vergisel sonuçlarına ilişkin açıklamalar yapılacaktır.

5.1 Münhasırlık hakkını devreden sigorta şirketi açısından ortaya çıkabilecek vergisel yükümlülükler

5.1.1 Kurumlar vergisi açısından

Münhasırlık hakkını devreden sigorta şirketinin, hakkı devralan sigorta şirketinden alacağı devir bedeli devir sözleşmesinin imzalanmasıyla kesinleşmiş olacağından, gelirin bu tarihte tahakkuk ettiğinin kabul edilmesi gerekecektir.

Söz konusu işlemde geliri elde eden sigorta şirketi olduğundan devir işleminin tevsiki için münhasırlık hakkını devreden sigorta şirketinin fatura düzenlemesi gerekmektedir.

Devre konu bankasürans sözleşmesi kapsamında geçmişte bankaya ödenen münhasırlık hakkı bedeli sigorta şirketi tarafından amortisman tabi tutulmuş olduğundan, devir tarihinde devir bedeli ile münhasırlık hakkının Vergi Usul Kanunu'na göre hesaplanan net defter değeri arasındaki farkın kurumlar vergisi hesaplamalarında gelir olarak dikkate alınması gerekmektedir.

5.1.2 BSMV açısından

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından Türkiye Bankalar Birliğine verilen 24 Ocak 2006 tarihli ve B.07.1.GİB.56-5601-291-2/3563 sayılı yazıda; "Bankaların aktifinde kayıtlı hisse senetlerinin, amortisman tabi demirbaşların, taşıtların, gayrimenkullerin ve amortisman tabi olmayan gayrimenkullerin satılması halinde, banka sigorta muameleleri vergisi matrahı iktisap bedeli (tarihi maliyet) ile satış bedeli arasındaki fark olup, birikmiş amortismanlar ile enflasyon düzeltmesi farklarının matrahın tespitinde dikkate alınmaması gerekmektedir." ifadesine yer verilmiştir.

Bu kapsamda sabit kıymet satışlarında lehe kalan para sabit kıymetin satış bedeli ile enflasyon düzeltmesine tabi tutulmamış iktisap bedeli (ilk alış bedeli) arasındaki farktır. Makalemizin önceki bölümlerinde açıklandığı üzere münhasırlık hakkı bedeli devreden sigorta şirketi açısından gayrimaddi hak olarak değerlendirildiğinden söz konusu hakkın satışında oluşacak BSMV matrahının tespitinde sabit kıymetler için uygulanan yukarıda yer verilen prensibin uygulanması uygun olacaktır. Bu doğrultuda münhasırlık hakkını devreden sigorta şirketi tarafından, devir bedeli ile bankasürans sözleşmesinde yer alan ve geçmişte bankaya ödenmiş olan münhasırlık hakkı bedeli arasındaki pozitif fark üzerinden BSMV hesaplanması gerekecektir.

5.2 Münhasırlık hakkını devralan sigorta şirketi açısından münhasırlık hakkı devir bedelinin giderleştirilmesi

Makalemizin 4.2. bölümünde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere, münhasırlık bedelinin, hakkı devralan sigorta şirketi açısından gayrimaddi hak olarak değerlendirilerek aktifleştirilmesi ve amortisman yoluyla gider kaydedilmesi gerekmektedir.

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığının 20.02.2012 tarihli özelgesinde verdiği görüşten hareketle 15 yıldan uzun süreli sözleşmeler için amortisman hesaplamasında faydalı ömrün 15 yıl olarak dikkate alınması gerektiği görüşündeyiz. Söz konusu ikinci devir işleminde devredilen münhasırlık hakkının süresi bankasürans sözleşmesinin kalan süresi kadar olacağından, amortisman hesaplamasında kalan sürenin göz önünde bulundurulması, kalan sürenin 15 yıldan kısa olması durumunda devir bedelinin kalan süre boyunca eşit yüzdelerle itfa edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

5.3 Münhasırlık hakkının devrine ilişkin düzenlenecek sözleşmenin damga vergisi

Damga Vergisi Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca belli parayı ihtiva eden mukavelenamelerin değiştirilmesi halinde artan miktar aynı nispette vergiye tabidir, bunların devri halinde aslından alınan verginin dörtte biri alınır.

Bununla beraber Damga Vergisi Kanunu'na ekli (2) sayılı tabloda damga vergisinden istisna edilen kağıtlar yer almaktadır. Söz konusu tablonun "V. Kurumlarla ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 21'inci maddesi ile sigorta ve emeklilik şirketleri ile emeklilik yatırım fonlarının kuruluşları dahil her türlü işlemlerinde düzenlenen ve damga vergisi bu şirketler veya fonlar tarafından ödenmesi gereken kağıtlar damga vergisinden istisna edilmiştir.

Bankasürans sözleşmesinin bir sigorta şirketinden diğer sigorta şirketine devrine ilişkin düzenlenen sözleşme iki sigorta şirketi arasında imzalanan bir kağıt olduğundan yukarıdaki istisna maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşünderiz.

Diğer taraftan bankasürans sözleşmesi yeni sigorta şirketine devroldüğünden, devir sözleşmesi üzerinde herhangi bir tutara yer verilmese dahi bankasürans sözleşmesinden alınan damga vergisinin dörtte biri kadar damga vergisi hesaplanması gerektiği yönünde farklı görüşler bulunabileceğini belirtmek isteriz.

6. Sonuç

Bankasürans, özellikle hayat branşında üretilen poliçelerin satışında etkin ve karlı bir satış yöntemi olarak son yıllarda sigorta şirketleri ve bankaların sıklıkla kullandığı bir satış kanalıdır.

Bankasürans sözleşmeleri ile sigorta şirketlerine sağlanan münhasırlık hakkına ilişkin ödemeler ve bu hakların devirleri işleme taraf olan banka ve sigorta şirketleri için önemli vergisel sonuçlar doğurabilmektedir. Bu kapsamda münhasırlık hakkına ilişkin her bir işlemin makalemizde açıklandığı üzere her bir taraf ve vergi türü bazında ayrı ayrı değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Değişim sonrası bireysel emeklilik sistemi

I. Giriş

Bireyleri tasarrufa özendirmek amacıyla 2001 yılında alt yapısı oluşturulan Bireysel Emeklilik Sistemi (BES); bireylerin emekliliklerinde rahat etmeleri için düzenli olarak tasarrufta bulunmalarını sağlayan, sosyal güvenlik sistemini tamamlayan, yasayla düzenlenmiş ve Devlet tarafından vergi avantajları da tanınmış bir kişisel geleceğe yatırım sistemidir.

Bireylere emeklilik dönemlerinde sosyal güvenlik sisteminin sunduğu gelire ek bir emeklilik geliri sağlamayı amaçlayan bir tasarruf ve yatırım sistemi olan bu sistemin bireylere ve ulusal ekonomiye katkısı çok fazla olup, bunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- ▶ Emeklilik döneminde bireylere ek bir gelir sağlar ve buna bağlı olarak refah düzeyini yükseltir.
- ▶ Bireyin bu sistemde yapacağı ödeme tutarının (katkı payı) % 25'ini Devlet bireyin hesabına ayrıca yatırır, böylece birey kendi tasarrufu üzerine fazladan birikim yapabilir.
- ▶ Bu sistemde biriken tutarlar profesyonel kuruluşlar ve uzmanlar tarafından yatırıma dönüştürülür.
- ▶ Sistemde katılımcılar beklenti ve tercihlerine göre birikimleri için farklı yatırım stratejileri ve araçları seçebilirler.
- ▶ Bireyleri tasarruf yapmaya yöneltir, böylece ülke ekonomisi güçlenir, verimlilik artar.
- ▶ Devletin oluşturduğu sosyal güvenlik sisteminin kapsamı genişletilerek, kamunun üzerindeki sosyal güvenlik yükü azalır.
- ▶ Kurumsal yatırımcıların uzun vadede gelişmesine ve böylelikle sermaye piyasalarının derinleşmesine yardımcı olur.

4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu (6327 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler öncesi) ile bireysel emeklilik sisteminin teşviki amacıyla katılımcıların bireysel emeklilik sistemine ödedikleri katkı paylarının gelir vergisi matrahından indirilebilmesine imkân tanınmış olmakla birlikte, vergisel teşvik mekanizmasının tüm katılımcılara yönelik olmaması sadece ücretlilere ve beyanname veren gelir vergisi mükelleflerine yönelik olması ve uygulamada karşılaşılan zorluklar sistemin gelişimine tam katkı sağlanamamasına neden olmuştur. 2012 yılında sistem yeniden değerlendirilmiş ve sisteme Devlet katkısı uygulaması getirilerek çok ciddi bir teşvik oluşturulmuştur.

Bireysel emeklilik sistemine Devlet katkısı sistemini getirerek köklü değişikliklere neden olan "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 13 Haziran 2012 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş, 29 Haziran 2012 tarihinde ise Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 01.01.2013'ten itibaren yürürlüğe giren yeni yasa ile vergi avantajı yerine Devlet desteği uygulaması getirilmiş olup, yeni yasal düzenlemeler sayesinde bireysel emeklilik sistemi tüm katılımcıların faydalanacağı daha etkin bir yapıya kavuşmuştur.

Bu yazımızda, 01.01.2013 tarihinden itibaren yürürlüğe giren yeni yasayla bireysel emeklilik sisteminde yapılan değişiklikler ile söz konusu değişiklikler sonrasında ücretliler tarafından bireysel emeklilik sistemi ve diğer şahıs sigortalarına ödenen katkı payları ve primlerin vergilendirilmesine ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

II. Yeni bireysel emeklilik sistemi hakkında bilgi

Bireysel emeklilik sisteminde yapılan değişiklik ile işveren tarafından ödenenler hariç olmak üzere katılımcı adına bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının % 25'ine karşılık gelen tutar, Devlet tarafından ayrıca katılımcı adına bireysel emeklilik şirketine ödenmektedir. Bu ödemeler katkı payı ödemelerinden ayrı olarak takip edilmekte ve Müsteşarlıkça belirlenen yatırım araçlarına yönlendirilmektedir.

01.01.2013 tarihinden önce yürürlükte olan uygulamada, sisteme katılan ücretliler ödemiş oldukları katkı payı tutarını, söz konusu ödemelere ait belgeleri çalıştıkları işyerlerine vermeleri halinde, asgari ücretin brüt tutarını ve ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin % 10'unu aşmamak üzere, ilgili ay vergi matrahından indirim konusu yapabilmekteydiler.

Yeni sistem ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarına ait belgelerin çalışılan işyerine verilerek aylık ücret bordrosunda gelir vergisi matrahından düşülmesi uygulamasına son verilmiş olup, bunun yerine sadece bireysel emeklilik hesabına yapılan katkı payı ödemelerine Devlet katkısı uygulaması getirilmiştir. Bu uygulama ile bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının % 25'lik bölümü Devlet tarafından ödenmekte, kişiler tarafından bireysel emeklilik sisteminden çıkılması durumunda ise belli şartlara göre Devlet katkı payı dahil tutar geri alınabilmektedir.

Yeni düzenleme ile birlikte Devlet katkısı uygulamasına ek olarak, Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/9. maddesi uyarınca işverenler tarafından çalışanlar adına ödenen katkı paylarının ücretlerle ilişkilendirilmeksizin ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilecek tutarına ilişkin üst sınırdaki değişiklik yapılmıştır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesinin 9 numaralı bendine göre, işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, ücretlerle ilişkilendirilmeksizin, ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilmektedir. Bu kapsamda, indirim konusu yapılabilecek tutar 01.01.2013 öncesindeki uygulamada ücretlinin elde ettiği ücretin % 10'u ve yıllık bazda asgari ücretin yıllık tutarı ile sınırlı iken 01.01.2013 sonrasında bu sınır % 15'e çıkartılmıştır. Asgari ücretin yıllık tutarı sınırı ise devam etmektedir.

III. Yeni bireysel emeklilik sistemi kapsamındaki değişiklikler

A. Bireysel emeklilik sisteminde Devlet katkısı uygulamasına geçilmiştir

Yukarıda da belirttiğimiz gibi 01.01.2013 öncesi uygulamada çalışan bireysel emeklilik şirketine ödediği katkı payına ilişkin makbuzu işverenine ibraz ettiğinde, işveren tarafından ödenen bu tutarlar çalışanın bordrosunda vergi matrahından düşülmekteydi. 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'na, 6327 Sayılı Kanun'un 29. maddesiyle eklenen ek 1. madde uyarınca, bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarının gelir vergisi matrahından indirimi uygulamasına son verilerek, Devlet katkısı uygulamasına geçilmiştir.

Devlet tarafından katılımcıların ilgili hesaplarına aktarılabilecek olan katkı paylarının miktarı ile katkı paylarının katılımcılar tarafından hangi şartlarda elde edileceğine ilişkin açıklamalara da söz konusu ek maddede yer verilmiştir. Buna göre;

- Devlet tarafından ödenecek olan katkı payı tutarı katılımcılar tarafından bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının % 25 i kadar olacaktır.
- Devlet katkısı tutarının hesaplanmasına esas teşkil eden katkı paylarının toplamı brüt asgari ücretin toplam tutarını aşamayacaktır.
- İşverenler tarafından katılımcılar adına ödenen katkı payları için % 25'lik Devlet katkısı ödenmeyecektir.
- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih olan 01.01.2013'den sonra;
  - En az üç yıl sistemde kalan katılımcılar Devlet katkısı ve varsa getirilerinin % 15'ine,
  - En az altı yıl sistemde kalanlar Devlet katkısı ve varsa getirilerinin % 35'ine,
  - En az on yıl sistemde kalanlar Devlet katkısı ve varsa getirilerinin % 60'ına,
  - Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat veya malûliyet nedeniyle ayrılanlar Devlet katkısı ve varsa getirilerinin tamamına,

hak kazanacaklardır.

01.01.2013 öncesi uygulamada herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın ödenen katkı payı tutarı gelir vergisi matrahından indirim konusu yapılarak katkı payının ödendiği ayda hemen vergi avantajından yararlanılabiliyordu, Devlet katkısı uygulamasında çalışan belli bir süre sistemde kaldıktan sonra ayrıldığında katkı payının bir kısmını veya tamamını alabilmektedir.

Buna göre, katkı payı ödemesi yapan kişiler sistemde kalış süreleri veya emeklilik hakkı kazanıp kazanmadıklarına göre Devlet katkısının tamamını veya bir kısmını alabilecekken, sistemde 3 yıldan daha az süre kalanlar için katkı payı alınması söz konusu olmamaktadır. Sistemin bir tasarruf sistemi olduğu düşünüldüğünde bu makul bir uygulamadır.

Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat veya malûliyet nedeniyle ayrılanlar ise Devlet katkısı ve varsa getirilerinin tamamına hak kazanmaktadırlar. Bununla birlikte, vefat veya malûliyet hariç sistemden emekli olmadan ayrılan katılımcıların Devlet katkısına ilişkin hesabındaki varsa hak kazanılmayan birikim tutarı genel bütçeye gelir kaydedilmekte veya katılımcılara yapılacak Devlet katkısı ödemesine mahsup edilebilmektedir.

Ayrıca 6327 Sayılı Kanun'un geçici 2'nci maddesinin birinci fıkrasında 29.05.2012 tarihi itibarıyla bireysel emeklilik sisteminde olup, 01.01.2013 tarihinden itibaren iki yıl içinde, bir emeklilik sözleşmesini birikimlerini alarak sonlandıran katılımcıların, 31.12.2014 tarihine kadar bireysel emeklilik sistemine ödeyeceği katkı payları için Devlet katkısı ödenmeyeceği hükmüne yer verilmiştir.

Bununla beraber 01.01.2013 tarihi itibarıyla bireysel emeklilik sisteminde olup Devlet katkısına hak kazanmaya esas süresinde dikkate alınmak üzere 01.01.2013 tarihi itibarıyla sistemde buldukları toplam süreye, 01.01.2013 tarihinden itibaren üç yıl sistemde kalmak koşuluyla üç yılın sonunda bir defaya mahsus olmak üzere;

- a. Sistemde 3 yıldan fazla 6 yıldan az bulunan katılımcılara 1 yıl,
- b. Sistemde 6 yıldan fazla 10 yıldan az bulunan katılımcılara 2 yıl,
- c. Sistemde 10 yıldan fazla bulunan katılımcılara 3 yıl,

ekleneceği aynı maddenin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir.

B. 01.01.2013 tarihinden itibaren çalışan tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları vergi matrahından indirilemeyecektir

Gelir Vergisi Kanunu'nun 63'üncü maddesinin 3. fıkrasında 6327 Sayılı Kanun'un 5. maddesiyle yapılan değişiklikle, bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarının ücret gelir vergisi matrahından indirilmesi uygulamasına son verilmiştir.

01.01.2013 öncesi uygulamada çalışanın bireysel emeklilik sistemine ödemiş olduğu aylık katkı payı tutarına ilişkin belgenin işyerine verilmesi halinde söz konusu katkı payı tutarı ilgili ay ücret gelir vergisi matrahından düşülerek kalan matrah üzerinden vergileme yapılmakta iken, yeni düzenlemede bireysel emeklilik katkı payları bordroda ücret matrahından indirilemeyecektir.

C. İşverenler tarafından çalışanlar adına ödenen BES katkı paylarının gider yazılmasında var olan sınır artırılmıştır

Gelir Vergisi Kanunu'nun 40. maddesinin (9) numaralı bendine göre, işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, ücretlerle ilişkilendirilmeksizin, ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilir.

6327 Sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/9. maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Söz konusu değişiklik ile ücretin % 10'u kadar olan katkı payı sınırı % 15'e yükseltilmiştir. Buna göre, yapılacak olan katkı payı ödemelerinin toplamı, (63'üncü maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı ile beraber) ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin % 15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamayacaktır.

Ticari kazancın tespitinde, ücretle ilişkilendirilmeksizin, gider olarak indirim konusu yapılabilecek tutar 01.01.2013 öncesindeki uygulamada ücretlinin elde ettiği ücretin % 10'u ve yıllık bazda asgari ücretin yıllık tutarı ile sınırlı iken 01.01.2013 sonrasında bu sınır % 15'e çıkartılmıştır. Asgari ücretin yıllık toplamı sınırı ise devam etmektedir.

Örnek

01.02.2013 tarihi itibarıyla çalışmaya başlayan kişi için işveren tarafından 2013 Aralık ayında yapılan bireysel emeklilik katkı payı ödemesine ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Aylık brüt ücret	7.000,00 TL
Bireysel emeklilik sistemi katkı payı ödemesi	1.000,00 TL
Önceki dönemlerde doğrudan gider yazılan tutar (2013/Şubat-Kasım)	10.000,00 TL
Yıllık brüt asgari ücret tutarı (*)	12.000,60 TL

(*) İlk 6 aylık dönem için 01.01.2013-30.06.2013 döneminde geçerli olan 978,60 TL'lik brüt asgari ücret tutarı ile ikinci 6 aylık dönem için 01.07.2013-31.12.2013 döneminde geçerli olan 1.021,50 TL'lik brüt asgari ücret tutarı esas alınarak hesaplanmıştır.

Ücretli için işveren tarafından ödenen 1.000,00 TL'lik katkı payı tutarı ödemenin yapıldığı Aralık 2013 döneminde ücretlinin elde ettiği brüt ücretin % 15'ini ve yıllık olarak da asgari ücretin yıllık sınırını aşmadığından (önceki dönemlerde doğrudan gider yazılan 10.000,00 TL ile bu dönem indirim konusu yapılacak bireysel emeklilik katkı payı tutarı olan 1.000,00 TL'nin toplamı asgari ücretin yıllık sınırını aşmamaktadır) ödenen katkı payı tutarının tamamı ücretle ilişkilendirilmeksizin ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilecektir.

D. Bireysel emeklilik sistemi katılımcılarına ödenen tutar üzerinden hesaplanacak tevkifat tutarı

Yeni düzenleme öncesi uygulamada bireysel emeklilik sisteminde ve diğer şahıs sigorta sistemlerinde katılımcılara ödenen anapara dahil tutarın tamamı menkul sermaye iradı sayılarak tevkifata tabi tutulmakta iken 6327 Sayılı Kanun ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 75. maddesinde yapılan düzenlemeler ile Maliye Bakanlığı ile katılımcılar arasında ihtilaflara neden olan eski uygulama kaldırılarak bunun yerine sadece katılımcıların ödediği katkı payı ve Devlet katkısının getirileri üzerinden tevkifat yapılması uygulaması getirilmiştir.

Yeni düzenleme ile bireysel emeklilik sistemi ve tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemelerin tamamının menkul sermaye iradı olarak nitelendirilmesinden vazgeçilmiş ve sadece ödenen irat tutarları menkul sermaye iradı olarak değerlendirilerek bu tutarın vergilendirilmesine geçilmiştir. Söz konusu düzenlemenin yürürlük tarihi 29.08.2012'dir.

Örnek

1 Şubat 2012 tarihinde bireysel emeklilik sistemine dahil olan ücretli 30.10.2013 tarihi itibarıyla sistemden ayrılmış olup, katkı payı ödemesine ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Bireysel emeklilik sistemine giriş tarihi: 01.02.2012

Sistemden ayrılış tarihi: 30.10.2013

Sistemden ayrılış tarihinde çalışanın aldığı tutar: 10.000 TL anapara ve 1.000 TL anaparanın getirisi olmak üzere toplamda 11.000 TL

Yeni düzenleme öncesi uygulamada anapara ve anaparaya ilişkin getiri tutarının toplamı olan 11.000 TL'nin tamamı üzerinden vergi kesintisi yapılmakta idi. Yeni düzenlemede ise çalışan tarafından alınan tutarın anapara ve anaparaya isabet eden 10.000 TL'lik kısmı için vergi ödenmeyecek, anaparanın getirisi olan 1.000 TL ise menkul sermaye iradı olarak değerlendirilerek gelir vergisi kesintisine tabi tutulacaktır.

E. Bireysel emeklilik sisteminden ayrılma halinde uygulanan istisna kaldırılmıştır

Eski düzenlemede bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malûiyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 25'i, Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan diğer sigorta şirketlerinden on yıl süreyle prim ödeyenler ile vefat, malûiyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 10'unu ve tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemelerin tamamı gelir vergisinden müstesnaydı.

6327 Sayılı Kanun'un 3. maddesiyle Gelir Vergisi Kanunu'nun 22. maddesinde yapılan ve 29.08.2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunan değişiklik ile sadece tek primli yıllık

gelir sigortalarından yapılan ödemeler gelir vergisinden istisna tutulmuştur. Dolayısıyla 29.08.2012 tarihinden itibaren bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemeler de tevkifata tabi olacaktır.

IV. Hayat sigortası ve şahıs sigorta prim ödemeleri sistemi kapsamındaki değişiklikler

6327 Sayılı Kanun'un 5. maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 63. maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi değiştirilmiştir. Bu değişiklik uyarınca, sigortanın Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin % 50'si ile ölüm, kaza, sağlık, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin ücret matrahından indirilmesinde var olan üst sınır % 5'den % 15'e çıkartılmıştır.

Birikimli hayat (% 50) ve şahıs sigorta poliçelerine ilişkin ödenen primlerin ücret matrahından indirilebilecek kısmı ücretin % 5'inden % 15'ine yükseltilmiş olmakla birlikte yıllık asgari ücretin yıllık tutarını aşmaması kuralına ise devam edilmiştir.

İndirim konusu yapılacak primler toplamı, ödendiği ayda elde edilen ücretin % 15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşmayacaktır. İndirim konusu yapılacak prim tutarının tespitinde esas alınacak ücret, işveren tarafından çalışana hizmeti karşılığında ödenen aylık (maaş), prim, ikramiye, sosyal yardımlar ve zamlar gibi sürekli nitelikteki ödemelerin brüt tutarlarının toplamı olacaktır. Gider karşılığı olarak ödenen tutarlar (yapılan gerçek bir giderin karşılığı olsun olmasın) dikkate alınmayacaktır.

85 seri numaralı Gelir Vergisi Sirküleri'nde; vergiye tabi ücret matrahının tespitinde dikkate alınacak sigorta primlerinin; sigortanın Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait birikim priminin alındığı hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin % 50'si ile ölüm, kaza, sağlık, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerden müteşekkil olduğu açıklamalarına yer verilmiştir.

01.01.2013 öncesi uygulamada birikimli hayat sigortası poliçeleri için ödenen primlerin tamamı indirime konu edilebilmekte iken, yeni düzenleme ile birikimli hayat sigorta poliçeleri için ödenen primlerin % 50'si matrahtan indirim konusu yapılabilmektedir. Birikimli hayat sigortası sistemi bireysel emeklilik sistemine alternatif olduğundan birikimli hayat sigorta poliçeleri için ödenen primlerin % 50'sinin matrahtan indirim konusu yapılması makul bir uygulamadır.

Hem işveren tarafından BES'e katkı payı ödenmesi hem de ücretli tarafından şahıs sigortalarına prim ödemesinin bulunması ve bunların toplam tutarının ilgili ayda elde edilen ücretin % 15'i ve yıllık olarak asgari ücretin toplam tutarını aşması halinde, indirimin öncelikli olarak ücret matrahının tespitinde mi yoksa ticari kazancın tespitinde mi yapılacağı konusu taraflarca, mükerrer indirime yol açmayacak şekilde, serbestçe belirlenebilecektir.

V. Sonuç

6327 Sayılı Kanun'la, 01.01.2013 öncesi dönemde geçerli olan ödenen katkı paylarının bir kısmının ücretlilerin gelir vergisi matrahından indirilmesi uygulamasına son verilerek bunun yerine katılımcı adına bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının % 25'ine karşılık gelen tutarın (Devlet katkısı) Devlet tarafından ayrıca katılımcı adına bireysel emeklilik şirketine ödenmesi uygulamasına geçilmiştir. Böylelikle daha önce yürürlükte olan uygulamada vergi teşvikinden sadece ücretliler (ve yıllık gelirlerini beyan eden gerçek kişiler) yararlanabilmekte iken, yeni düzenleme ile sistemin vergi mükellefiyeti bulunmayanları da kapsayacak şekilde genişletilmesi amaçlanmıştır.

Söz konusu yeni düzenleme kapsamındaki değişiklikler ile her iki düzenleme arasındaki farklar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Uygulama	6327 Sayılı Kanun Öncesi	6327 Sayılı Kanun Sonrası
Bireysel emeklilik sisteminde Devlet katkısı uygulaması	01.01.2013 öncesinde Devlet katkısı uygulaması bulunmamaktadır.	1. 6327 Sayılı Kanun ile 01.01.2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, katılımcı adına bireysel emeklilik hesabına ödenen katkı paylarının % 25'ine karşılık gelen tutarın Devlet tarafından sisteme yatırılmasına dayalı Devlet katkısı uygulaması getirilmiştir. 2. İşverenler tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları için % 25'lik Devlet katkısı olmayacaktır.
Ücretli tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarının ücret matrahından indirilmesi	Ücretli bireysel emeklilik şirketine ödediği katkı payına ilişkin makbuzu işverene ibraz ettiğinde, söz konusu katkı payı tutarı belli sınırlar dahilinde işveren tarafından çalışanın bordosunda gelir vergisi matrahından düşülmekte idi.	Bireysel emeklilik katkı payları ücretlinin bordosunda gelir vergisi matrahından indirim konusu yapılmamakta, bunun yerine katılımcı tarafından bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı paylarının % 25'ine karşılık gelen tutar Devlet tarafından sisteme yatırılmaktadır.
İşverenler tarafından ücretliler adına ödenen katkı paylarının ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınmasında uygulanan sınır	Yapılacak olan katkı payı ödemelerinin toplamı, (63. maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı ile beraber) ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin % 10'unu ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşmamaktaydı.	Yapılacak olan katkı payı ödemelerinin toplamı, (63. maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı ile beraber) ödemenin yapıldığı ayda elde edilen ücretin % 15'ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamayacaktır.
Bireysel emeklilik sistemi katılımcılarına ödenen tutar üzerinden hesaplanacak gelir vergisi tevkifatı	Bireysel emeklilik sisteminde ve diğer şahıs sigorta sistemlerinde katılımcılara ödenen anapara dahil tutarın tamamı menkul sermaye iradı sayılarak tevkifata tabi tutulmakta idi.	Katılımcıların ödediği katkı payı ve Devlet katkısının sadece getirileri üzerinden tevkifat yapılması uygulaması getirilmiş olup, katılımcı tarafından ödenen anapara tutarı üzerinden tevkifat yapılmamaktadır.
Bireysel emeklilik sisteminden ayrılma halinde uygulanan istisna	Bireysel emeklilik sisteminden emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 25'i, Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan diğer sigorta şirketlerinden on yıl süreyle prim ödeyenler ile vefat, malûliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin % 10'u ve tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemelerin tamamı gelir vergisinden müstesnaydı.	Gelir Vergisi Kanunu'nun 22. maddesinde yapılan ve 29.08.2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş bulunan değişiklik ile sadece tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemeler gelir vergisinden istisna tutulmuştur.
Birikimli hayat sigortası ve şahıs sigorta primlerinin gelir vergisi matrahının hesabında indirim konusu yapılması	Hayat ve şahıs sigorta poliçelerine ilişkin ödenen primlerin, brüt ücretin % 5'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmayan kısmı gelir vergisi matrahından indirim konusu yapılmakta idi.	1. Yeni düzenleme ile birikimli hayat sigorta poliçeleri için ödenen primlerin % 50'si matrahtan indirim konusu yapılabilmektedir. 2. Ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin % 50'si ile ölüm, kaza, sağlık, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin ücret matrahından indirilmesinde var olan üst sınır % 5'den % 15'e çıkartılmıştır.

Sigorta Şirketlerinin karşılıkları ve Kurumlar Vergisi Kanunu aÇısından sonuçları

1. Sigorta sektörüne genel bakıŐ

2013 yılı 9 aylık dönemin sonu itibarıyla Türkiye’de 35’i hayat dışı, 18’i hayat ve emeklilik, 7’si hayat ve biri reasürans olmak üzere toplam 61 sigorta, reasürans ve emeklilik Şirketi faaliyet göstermektedir. Aktif Őirketlere ilaveten, ruhsat sahibi olmakla birlikte poliÇe tanzim etmeyen ya da faaliyeti kamu otoritesi tarafından durdurulmuŐ olan dört hayat dışı ve bir hayat sigorta Şirketi ile bir reasürans Şirketi bulunmaktadır. Faal olmayan Şirketlerle birlikte sektörde ruhsat sahibi toplam Şirket sayısı 67’ye ulaŐmaktadır.

Söz konusu Őirketlerden 37 tanesinin, 2013 yılının ilk 6 aylık dönemi sonunda ticari kar aŐıkladıĐı görülmektedir.

Sigorta sektörü prim üretimi ise 2013 yılının üçüncü çeyreği sonunda geÇen yılın aynı dönemine göre yüzde 24,9 oranında artarak toplam 17 milyar 877 milyon liraya çıkmıŐtır. Üretimin 15 milyar 282 milyon lirası hayat dışı branŐlardan, 2 milyar 595 milyon lirası da hayat sigortalarından elde edildiği görülmektedir. Hayat dışında dokuz aylık dönemde büyüme oranı yüzde 24,2 olurken, hayat sigortalarında prim artıŐı yüzde 28,7 olmuştur.

Sektör reel olarak ise yüzde 17 oranında büyüme gerŐekleŐtirerek istikrarlı büyümesini 2013 yılında da sürdürmeye devam etmiş ve gelişmekte olan bir sektör olduğunu bir defa daha göstermiŐtir.

Buna rağmen ülkemizde sigortalılık oranı halen düŐüktür. Ancak son yıllarda sigortacılık sektöründe yaŐanan olumlu geliŐmeler sigortacılık ve bireysel emeklilik sektörlerinin hızlı bir gelişim sürecinde olduğunu ortaya koymaktadır. Uluslararası sermayenin artan talebi dikkate alındığında, sigortacılık ve bireysel emeklilik sektörlerinin yakın gelecekte ülkemiz ekonomisi ve finans sistemi aÇısından çok daha önemli bir konuma geleceği düŐünülebilecektir.

Bu nedenlerle sigortacılık sektöründeki vergi uygulamaları da gittikçe daha çok önem kazanacaktır.

Bu yazımızda sigorta Şirketlerinde Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamaları çerçevesinde özellik arz eden bazı konulardan bahsedilecektir.

2. Sigorta teknik karşılıkları

2.1 Sigorta teknik karşılıklarının Sigortacılık Kanunu kapsamında değerlendirilmesi

Sigorta teknik karşılıkları; sigorta Şirketleri ve reasürans Şirketlerinin sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülüklerini gerekli olduğu durumda yerine getirebilmeleri için belirli kriterler esas alarak sigorta primleri üzerinden ayırdıkları karŐılıklardır.

Bir riskin sigorta Şirketlerince üstlenildiği ve bu riskin gerŐekleŐtiĐi durumda riske ilişkin teminatın sigorta Őirketince yerine getirilebilmesi yani sigortalıya zararın/tazminatın ödenebilmesi için bu riskin gerŐekleŐme ihtimalleri dikkate alınarak ödenecek tutarlar için sigorta Şirketlerince karşılık ayrılması gereklidir.

Karşılıklar sigorta Şirketlerince yasal düzenlemeler dışında ekonomik nedenlerle de ayrılmaktadır.

Sigortacılık Kanunu'nun 16. maddesinde sigorta şirketlerinin ayırması gereken teknik karşılıklar sıralanmaktadır.

Kazanılmamış primler karşılığı; yürürlükte bulunan her bir sigorta sözleşmesine ilişkin olarak yazılan brüt primin gün esasına göre takip eden hesap dönemine veya dönemlerine sarkan kısmından; yürürlükte bulunan yıllık hayat sigortaları ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı hayat sigortalarında ise yazılan brüt primlerden varsa birikime ayrılan kısım ve birikim primlerine ait masraf payları düşüldükten sonra kalan tutarın takip eden döneme veya dönemlere sarkan kısmından oluşur. Ancak gün esasına göre karşılık hesaplaması mümkün olmayan reasürans ve retrosezyon işlemlerinde, sekizde bir esasına göre kazanılmamış primler karşılığı ayrılması mümkündür. Ayrıca sigorta sözleşmesinin süresi boyunca üstlenilen risk düzeyi ile kazanılan primlerin zamana bağlı dağılımının uyumlu olmadığı kabul edilen sigorta branşlarında, bu karşılık için riskin zaman içinde farklı şekilde oluşumunu dikkate alan, içeriği Müsteşarlıkça belirlenen hesap yöntemleri kullanılır.

Devam eden riskler karşılığı; kazanılmamış primler karşılığının şirketin taşıdığı risk ve beklenen masraf düzeyine göre yetersiz kalması halinde ayrılır.

Dengeleme karşılığı; takip eden hesap dönemlerinde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve Müsteşarlıkça belirlenen özel rizikoları karşılamak üzere ayrılan karşılıktır.

Matematik karşılık; bir yıldan uzun süreli hayat, sağlık, hastalık ve ferdi kaza sigortası sözleşmeleri için sigorta şirketleri tarafından sigorta ettirenler ile lehdarlara olan yükümlülüklerini karşılamak üzere sözleşme teknik esaslarında belirtilen, istatistiksel ve aktüeryal yöntemler kullanılarak hesaplanan karşılıklar ile taahhüt edilmişse, bu karşılıkların yatırıma yönlendirilmesi sonucu elde edilen gelirden sigortalılara ayrılan pay karşılıkları toplamıdır.

Muallak tazminat karşılığı; kayda geçmiş ancak ödenmemiş tazminat tutarları ile gerçekleşmiş ancak kayda geçmemiş tahmini tazminat tutarları ve bu tazminatlar ile ilgili yapılan gider karşılıkları ve bu tutarların yetersiz kalması durumunda yeterlilik için Müsteşarlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde ayrılan ek karşılıklardan oluşur.

İkramiyeler ve indirimler karşılığı; sigorta şirketlerinin ikramiye veya indirim uygulamasına gitmesi durumunda, cari yılın teknik sonuçlarına göre sigortalılar veya lehtarlar için ayrılan ikramiye ve indirim tutarlarından oluşur.

Teknik karşılık hesaplamalarına ilişkin ayrıntı açıklamalar ise, Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmelik'te yer verilmektedir.

Bu bilgiler ışığında, aslında sigorta teknik karşılıklarının, şirketin taşıdığı riskleri, beklenen masraf ve tazminatları, kayda geçmiş ancak ödenmemiş tazminat tutarlarını vb. mevcut ve muhtemel yükümlülüklerini karşılamak için ayrıldığı söylenebilecektir. Böylece şirket sermayesinin şirket içerisinde korunması sağlanacak ve sigorta şirketlerinin mali yapıları güçlendirilmiş olacaktır. Bunun dışında sigorta şirketlerinin mali bünyelerinin, sigortalıların hak ve menfaatlerinin korunmasını temin edecek bir yapıya sahip olmaları da zaten zorunlu tutulmaktadır.

Hazine Müsteşarlığı yapmış olduğu düzenlemeler ile sigorta şirketleri için sermaye yeterlilik oranları belirlemiş ve Türkiye'de

faaliyet gösteren tüm sigorta şirketlerinin bu oranlara uymasını zorunluluk haline getirmiştir.

Görüldüğü gibi gerek teknik karşılıklar gerekse sermaye yeterliliği için yapılan düzenlemelerin tamamı aslında sigortalıların hakların korunmasına yönelik olup tutarların ve oranların hesaplanması tamamen Hazine Müsteşarlığı tarafından belirlenmiştir.

2.2 Sigorta teknik karşılıkların Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında değerlendirilmesi

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca, sigorta ve reasürans şirketleri, bilanço gününde hükmü devam eden sigorta sözleşmelerine ait olup, aşağıda belirtilen teknik karşılıkları gider kaydedilebilmektedir.

► **Muallak hasar ve tazminat karşılıkları;** tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş hasar ve tazminat bedelleri veya bu hesap yapılmamışsa hasar ve tazminatın ve bunlarla ilgili tüm masrafların tahmini değerleri ile gerçekleşmiş, ancak rapor edilmemiş hasar ve tazminat bedelleri ve bunlara ilişkin masraflardan, reasürör payı düşüldükten sonra kalan tutar ile saklama payına isabet eden muallak hasar karşılığı yeterlilik farklarından oluşur.

► **Kazanılmamış prim karşılıkları;** yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primlerden, komisyonlar düşüldükten sonra kalan tutarın gün esasına göre bilanço gününden sonraya sarkan kısmından, aynı esasa göre hesaplanan reasürör payının düşülmesinden sonra kalan tutardır. Ancak bu tutar, nakliyat emtia sigortalarında, yıllık primin komisyon düşüldükten sonraki tutarından şirketlerin kendi saklama paylarında kalanının % 25'ini geçemez. Kazanılmamış prim karşılığının gün esasına göre hesaplanması mümkün olmayan reasürans ve retrosezyon işlemlerinde 1/8 yöntemi uygulanabilir.

► **Hayat sigortalarında matematik karşılıklar;** her sözleşme üzerinden ayrı ayrı hesaplanır. Karşılıkların, gelirleri vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlere yatırılan kısmına ait faiz ve kar payları, giderler arasında gösterilemez.

► **Dengeleme karşılığı;** takip eden hesap dönemlerinde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve katastrofik riskleri karşılamak üzere sadece deprem ve mühendislik sigorta branşlarında verilen deprem teminatı için hesaplanan dengeleme karşılıklarından oluşur.

1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde ise her bir karşılık bazında, gerek hesaplama şekli olarak gerekse tanım olarak ek açıklamalara yer verilmiştir.

Bu çerçevede, Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamasında Sigortacılık Kanunu uyarınca ayrılan tüm teknik karşılıkların gider olarak kabul edilmediği, gider olarak kabul edilen teknik karşılıklardan da ancak Kurumlar Vergisi Kanunu'na uygun olarak hesaplananların gider kaydedilebileceği görülmektedir. Bu çerçevede, belli şartlar altında, muallak hasar ve tazminat karşılıkları, kazanılmamış prim karşılıkları, hayat sigortalarında matematik karşılıkları ve dengeleme karşılığı (bir yıllık gider kaydı) gider kabul edilirken, devam eden riskler karşılığı ile ikramiyeler ve indirimler karşılığı kurumlar vergisi uygulamasında gider olarak dikkate alınmamaktadır.

Bir önceki bölümde açıklandığı üzere, sigorta ve reasürans şirketlerinin sigorta sözleşmelerinden doğan yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için belli şartlar altında teknik karşılık ayrımları Hazine Müsteşarlığı tarafından zorunlu tutulmaktadır.

Dolayısıyla aslında ayrılacak teknik karşılık tutarlarının ne şekilde belirleneceği sigorta şirketlerinin inisiyatifinde değildir.

Bu nedenlerle, Kurumlar Vergisi Kanunu'nda teknik karşılıklar için hesaplama yöntemi tanımlanmasının bazı konularda belirsizlik yarattığı görülmektedir. Ek olarak, bazı teknik karşılıklar kurumlar vergisi uygulamasında gider olarak kabul edilirken, bazılarının gider olarak kabul edilmemesinin de bir takım belirsizliklere yol açtığı bilinmektedir.

Belirsizliğin önüne geçilebilmesi amacıyla Hazine Müsteşarlığı ile Maliye Bakanlığının teknik karşılıkların vergilendirilmesine yönelik düzenlemeleri bir arada yürütmesinin yerinde olacağı düşüncesindeyiz.

Kurumlar vergisi uygulamasında bazı teknik karşılıkların, son zamanlarda yapılan düzenlemeler çerçevesinde değerlendirilmesine bir sonraki bölümde yer verilecektir.

2.3 Aktüeryal zincirleme merdiven metodu kullanılmak suretiyle hesaplanan muallak hasar ve tazminat karşılıkları

2007 yılında yayımlanan Sigortacılık Kanunu ile birlikte, sigorta şirketleri, aktüeryal zincirleme merdiven metoduna (AZMM) ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde, geçmiş hasar verileri baz alınarak yapılan hesaplamalar sonucunda bulunan muallak hasar karşılığının etkisini de dikkate alarak bulunan hasar karşılığını finansal tablolarına yansıtılmaktadır.

22.04.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile 1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin "8.6.1. Muallak hasar ve tazminat karşılıkları" bölümüne, aktüeryal zincirleme merdiven metodu kullanılmak suretiyle ilave olarak ayrılan ek karşılıkların kurumlar vergisi matrahından gider olarak indiriminin mümkün olmadığı ifadesi eklenmişti.

Vergi İdaresinin yapmış olduğu bu düzenleme uzun süre tartışılmış, hatta Hazine Müsteşarlığı tarafından, hasar karşılığı hesaplamalarına ilişkin olarak yapılan düzenlemeleri bile etkilemişti.

Bu tartışmaların temeli genel de AZMM hesaplamasının daha güvenilir sonuç verdiği dolayısıyla bu hesaplamalar sonucunda bulunan tutarların da kurumlar vergisi matrahından indiriminin kabul edilmesi yönündeydi.

Söz konusu tartışmalar sonrasında, Hazine Müsteşarlığının da çabaları ile Vergi İdaresi 05.05.2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile söz konusu ifadeyi Tebliğ'den çıkartmış ve yerine aşağıdaki ifadeleri eklemiştir:

"Muallak hasar ve tazminat karşılığının aktüeryal zincirleme merdiven metodu kullanılmak suretiyle hesaplanmasında, her bir branş için gerçek durumu en iyi yansıtan yöntemin belirlenmesi, Hazine Müsteşarlığının izni alınmadan bu yöntemin 3 yıl değiştirilmemesi ve negatif sonuç veren branşlardaki tutarın da tamamının hesaplamalarda dikkate alınması gerekmektedir. Bu şekilde hesaplanan muallak hasar ve tazminat karşılıkları 2012 vergilendirme döneminden itibaren gider olarak indirilebilecektir. Söz konusu hesaplamada, mükelleflerin gerçek durumu en iyi yansıtan yöntemi seçmediklerinin tespiti halinde ise gerekli tarhiyatlardan yapılacağı tabiidir."

Bu düzenleme sonrasında, belli şartlar altında aktüeryal zincirleme merdiven metodu kullanılmak suretiyle bulunan muallak hasar ve tazminat karşılıklarının kurumlar vergisi matrahından gider olarak indirilebilmesi mümkün hale gelmiştir.

Diğer taraftan, söz konusu tutarların gider olarak indirim konusu yapılabilmesi için belirlenmiş şartların yine bir belirsizliğe neden olduğu görülmektedir.

Bilindiği üzere, sigorta şirketleri 5 farklı yöntemle muallak hasar karşılığı hesaplaması yapabilmektedir. Zira 2010/12 sayılı Aktüeryal Zincirleme Merdiven Metoduna İlişkin Genelge'de de bu yönde ifadelerin yer aldığı görülmektedir. 2010 yılında söz konusu Genelge yürürlüğe girdiğinde, sigorta şirketlerine kendilerinin belirleyecekleri yöntemi seçme hakkı tanınmış, branşlar bazında ve şirketin portföy yapısına bağlı olarak gerçeğe en yakın sonucu veren yöntemin seçilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Nitekim Maliye Bakanlığının da Tebliğ'de buna benzer ifadelerle yer verdiği görülmektedir.

Bu çerçevede gerçeğe en uygun yöntemin seçilmemiş olması durumunda ya da sigorta denetleme kurumunun sigorta şirketinin seçmiş olduğu yöntem ile ilgili olarak farklı bir görüş bildirmesi ya da teklifte bulunması durumunda, konunun Kurumlar Vergisi Kanunu çerçevesinde de değerlendirilmesi gerekecektir.

Bir örnek üzerinden konuyu anlatmak gerekirse, bir sigorta şirketinin muallak hasar karşılığı tutarının tespitine yönelik bir AZMM yöntemi belirledikten sonraki dönemlerde, yöntemin gerçeğe en uygun yöntem olmadığını anlaması nedeniyle ya da başka bir nedenle yöntem değişikliği için Hazine Müsteşarlığına başvurması durumunda, konunun Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan düzenlemelerin yanı sıra Kurumlar Vergisi Kanunu açısından da değerlendirilmesi gerekebilecektir. Hatta böyle bir durumda, önceki yıllarda yapılan hesaplamaların ilgili dönemlerde gerçeğe en uygun yöntem olduğunun da tevsik edilebiliyor olması gerekecektir.

2.4. Dengeleme karşılığı

Önceki bölümlerde de ifade etmiş olduğumuz üzere, Sigortacılık Kanunu'nun 16'ncı maddesi uyarınca sigorta ve reasürans şirketlerince "Dengeleme Karşılığı" adı altında karşılık ayrılabilir.

5766 Sayılı Kanun'un 20'nci maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (4) numaralı alt bendinde yapılan değişiklikle, deprem hasar karşılığına ilişkin düzenleme yürürlükten kaldırılarak sigorta ve reasürans şirketlerince dengeleme karşılığı adı altında ayrılan karşılıkların kurum kazancının tespitinde dikkate alınabilmesine imkan sağlanmıştır.

Ancak 20.11.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, 01.01.2008 tarihinden itibaren uygulanmak üzere takip eden hesap dönemlerinde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve katastrofik riskleri karşılamak üzere sadece deprem ve mühendislik sigorta branşlarında verilen deprem teminatı için hesaplanan dengeleme karşılıklarının sigorta ve reasürans şirketlerince gider olarak dikkate alınabilmesinin mümkün bulunduğu ifade edilmiştir.

Ek olarak Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesinde bir bilanço döneminde ayrılan teknik karşılıkların ertesi bilanço döneminde aynen kara eklenmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle ayrıldığı dönemde dengeleme karşılıklarının hangi branşlara ilişkin olarak ayrıldığı belirlenmesi; deprem ve mühendislik sigorta branşları dışında ayrılan dengeleme karşılıklarının ilgili yılın kurumlar vergisi hesaplamasında kurumlar vergisi matrahına ilave edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca bir bilanço döneminde ayrılan teknik karşılıkların ertesi bilanço döneminde aynen kara eklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kurumlar vergisi uygulamasında gider olarak kabul edilen dengeleme karşılıklarından (deprem ve mühendislik sigorta branşları için ayrılan dengeleme karşılıkları) ertesi yıl kara eklenmeyen tutarların kurumlar vergisi hesabında ilave kalem olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Sonuç olarak dengeleme karşılığı sadece belli branşlarda 1 yıllık süre için gider yazılan bir karşılık haline gelmektedir.

3. Rücu ve sovtaj alacaklarına ilişkin gelir tahakkukları ile söz konusu alacaklar için ayrılan alacak karşılıkları

2010 yılından yayımlanan Rücu ve Sovtaj Gelirlerine İlişkin Genelge'de (2010/13), rücu ve sovtaj alacağının veya gelirinin tahakkukunun yapılabilmesi için;

- Halefiyet hakkının kazanılması,
- Tutarın kesin olarak tespit edilmesi ve
- Dönem sonu itibarıyla tahsil edilmemiş olması gerektiği,
- Türk Ticaret Kanunu'na göre halefiyet hakkının kazanılması için de tazminatın ödenmiş olması gerektiği,

ifade edilmektedir.

Genelge'nin devamında, sigorta şirketlerinden ibraname temin edilmesine gerek olmaksızın, sigorta şirketlerinin tazminat ödemesini gerçekleştirerek sigortalılarından ibraname (ödemenin yapıldığına dair banka dekont mektubu) almış olmaları ve karşı sigorta şirketine ya da 3. şahıslara bildirim yapılması kaydıyla, borçlu sigorta şirketinin teminat limitine kadar olan rücu alacaklarının tahakkuk ettirilebileceği belirtilmektedir. Ancak, söz konusu tutarın tazminat ödemesini takip eden altı ay içerisinde karşı sigorta şirketinden veya dört ay içerisinde üçüncü şahıslardan tahsil edilememesi durumunda alacak karşılığı ayrılacağı, rücu talebinin dava/ icra yoluyla yapılması halinde ise bu işlemlere başlandığı tarih itibarıyla tahakkuk işleminin yapılacağı ve aynı tarih itibarıyla bu tutar için şüpheli alacak karşılığı ayrılacağı ifade edilmektedir.

Sigorta şirketleri de söz konusu genelge uyarınca, tahakkuk etmiş rücu ve sovtaj gelir kalemlerini bilançonun aktif tarafındaki ilgili alacak hesabına (120.09) ve gelir tablosunda da ilgili gelir hesaplarına (605, 626...) kaydetmektedir. Söz konusu tutarın tazminat ödemesini takip eden altı ay içerisinde karşı sigorta şirketinden veya dört ay içerisinde üçüncü şahıslardan tahsil edilememesi durumunda bu tutarlar için gider kaydedilerek alacak karşılığı ayırmaktadırlar.

Yukarıda yer verdiğimiz kapsamda elde edilmemiş olan, başka bir ifade ile halefiyet hakkı kazanılmış ve hasar tutarı ödendiğinden rücu edilecek rakamı bilinen ancak rücu edilen taraftan alınıp alınamayacağı bilinmeyen tutarlar (rücular) için bilançoda gelir kaydedilerek tahakkuk ettirilen alacakların ve bu alacaklar için ayrılan alacak karşılıklarının kurumlar vergisi açısından nasıl dikkate alınacağı konusunda belirsizlik bulunmaktadır.

Öncelikle söz konusu alacakların kurumlar vergisi uygulamasında gelir niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 37'nci maddesinde, her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançların ticari kazanç olduğu belirtilmiş olup, aynı Kanun'un 38'inci maddesinin birinci fıkrasında, bilanço esasına göre ticari kazancın, teşebbüsteki özsermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet fark olduğu, bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce işletmeye ilave olunan değerlerin bu farktan indirileceği, işletmeden çekilen değerlerin ise farka ilave olacağı, ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanunu'nun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanun'un 40 ve 41'inci madde hükümlerine uyulacağı hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, ticari kazancın tespitinde dönemsellik ilkesi ile tahakkuk esas ilkesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Tahakkuk esas ilkesinde, gelir veya giderin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmiş olması yani geliri veya gideri doğuran işlemin gerçekleşmiş olmasının yanı sıra, miktarının ve işlemten kaynaklanan alacağın veya borcun ödeme şartlarının da belirlenmiş olması gereklidir. Bu esas dikkate alındığında bir gelir veya gider unsurunun özel bir düzenleme bulunmadığı sürece, mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleştiği dönemin kazancının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir. Dönemsellik ilkesi ise bu gelir veya giderin ilgili olduğu döneme intikalinin sağlanmasıdır.

Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanunu'nda, sigorta sözleşmesi, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi halinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşme olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Kanun'da, sigorta tazminatı veya bedelinin, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortacının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde 1446'ncı maddeye göre yapılacak ihbardan kırk beş gün sonra muaccel olacağı hüküm altına alınmaktadır.

Sigortacı, sigorta tazminatını ödediğinde ise hukuken sigortalının yerine geçmektedir. Sigortalının, gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak da, tazmin ettiği bedel kadar, sigortacıya intikal edecektir. Diğer bir deyişle, sigorta kapsamına giren zarar veya ziyanın oluşmasında üçüncü şahısların sorumluluğu saptanmış ise tazminatı ödeyen sigortacının, halefiyet hakkını kullanmak suretiyle sulh veya dava yolu ile rücu, ödediği tazminatın tamamını veya bir kısmını üçüncü şahıslardan tahsil edebilecektir.

Üçüncü kişilerin sorumluluğunun tespit edilmiş olması durumunda, sigorta şirketi tazminatı sigortalıya ödedikten sonra halefiyet hakkını kazanmış olacağından ve üçüncü kişilerin sorumluluğunun tespit edilmiş olmasından dolayı aslında sigorta şirketinin ödenen bu tazminat kadar bir alacağı oluşacaktır. Bu alacak aslında hukuken kazanılmış olup bu alacağın tahsil edilmesinde yine hukuken bir belirsizlik de bulunmamaktadır.

Bu çerçevede, genel uygulama rücu ve sovtaj alacaklarının gelir olarak değerlendirilmesi şeklindedir. Ama konunun özellikle tahakkuk esası kapsamında farklı değerlendirmelere de açık olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan böyle bir durumda söz konusu alacaklar için ayrılan alacak karşılıklarının da Vergi Usul Kanunu'nun 323. maddesi uyarınca değerlendirilmesi gerekecektir. Söz konusu madde uygulamasına aşağıda yer verilmektedir.

4. Sigorta şirketlerinde değersiz alacak ve şüpheli ticari alacak karşılıkları

Vergi Usul Kanunu'nun 322'nci maddesinde kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmayan alacaklar değersiz alacak olarak tanımlanmıştır.

Vergi Usul Kanunu'nda bu maddede ifade edilen "kanaat verici vesika"nın ne olduğuna ilişkin net bir belirleme yapılmamış olmakla birlikte, uygulamada aşağıda yer verilen belgeler kanaat verici vesika olarak kabul edilmektedir:

- ▶ Alacaktan vazgeçildiğini gösteren mahkeme tutanakları,
- ▶ Konkordato anlaşması ile alacaklının borçluyu ibra ettiği miktar,
- ▶ Borçlunun varlık bırakmadan ölmesi ve mirasçılarının mirası reddetmiş olduğunu gösteren belgeler,
- ▶ Borçlunun kesin olarak yurtdışına çıkmış olduğu ve haczi kabil malı bulunmadığını gösteren belgeler,
- ▶ Alacaktan vazgeçildiğini gösteren ve gerek doğuşu gerekse de vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olan anlaşmalar ve benzeri belgelerdir.

Bu kapsamda alacağın değersiz hale geldiğine dair kanaat verici bir vesika bulunmaksızın (aciz vesikası kanaat verici vesika olarak değerlendirilmemektedir.) veya borçlu ile sulh anlaşması yapılmaksızın, alacakların aktiften silinmemesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, Vergi Usul Kanunu'nun 323'üncü maddesinde ise bir alacağın şüpheli hale gelmesi için gerekli olan koşullar sayılmıştır. Buna göre, ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

- ▶ Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar,
- ▶ Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar,

şüpheli alacak sayılmaktadır. Söz konusu maddede ayrıca, teminatlı alacaklarda bu karşılığın teminattan geri kalan miktara inhisar edeceği hüküm altına alınmıştır. Bu koşullarla alacak için pasifte bir karşılık ayrılması ve bu karşılık tutarının gider olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmaktadır.

Yine bu karşılıkların aktiften silinebilmesi için, alacağın mutlaka değersiz alacak haline gelmesi gerekmektedir.

Yukarıda detaylı açıklandığı şekilde, değersiz alacak niteliği kazanmamış olan alacakların aktiften silinmesi durumunda karşılaşılabilecek vergisel sonuçların 3 farklı duruma göre değerlendirilmesi gerektiği görüşündeyiz.

- ▶ Vergi Usul Kanunu'nun 323'üncü maddesinde sayılan şartlara uygun olarak, şüpheli hale geldikleri yıl karşılık ayrılmak suretiyle gider kaydedilmiş olan şüpheli alacakların, tahsil edileceği tarihe veya tahsiline imkân kalmadığına ilişkin tevsik edici belgelerin temin edildiği tarihe kadar bilançoda kalması gerekmektedir.

Tahsilat ya da tahsiline imkân kalmadığına dair belgelerin temininden önce söz konusu alacakların bilançodan silinmek istenmesi durumunda, Mali İdarenin, kurumun alacağını takipten vazgeçtiği, dolayısıyla önceki yıllarda gider yazılmış olan bu karşılık tutarının mali kar hesabında ilave kalem (KKEG) olarak dikkate alınması gerektiği görüşünde olduğu unutulmamalıdır.

- ▶ Daha önce karşılık ayrılmış ve ayrılan karşılığın VUK'un 323'üncü maddesi kapsamında bulunmaması nedeniyle ilgili yıl vergi hesaplamasında kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınmış olduğu durumda; alacak karşılığı tutarı kapatılıp gelir yazılacak ve daha önce KKEG olan bu tutar vergi hesaplamasında indirim konusu yapılacaktır. Alacağın kendisi ise gider yazılacak olup bu tutar KKEG olarak dikkate alınacağından işlem nette vergisel bir sonuç yaratmayacaktır.
- ▶ Hiç karşılık ayrılmamış bir alacağın tahsilât ya da tahsiline imkân kalmadığına dair belgelerin temininden önce aktiften silinmesi durumunda ise alacağın takibinden vazgeçildiği kabul edileceğinden, aktiften silinen alacağa ilişkin giderin KKEG olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Transfer of retirement commitments from foundations and retirements funds to Individual Retirement System

In our article, we have discussed the tax implications of the transfer of pension commitments and savings pertaining to these commitments by Foundations and Pension Funds to the Individual Retirement System ("BES") until 31.12.2015 under the Law no. 4632.

The new BES regulations stipulate that, foreign or domestic savings and amounts relating to commitments covered by pension commitment plans existing as of 16.04.2012 may be partially or wholly transferred to the individual retirement system until 31.12.2015 by foundations, associations, funds, professional organizations with legal personality or other trading companies which give commitments for retirement to their members or employees, on the condition that a decision is taken in this regard by their authorized bodies.

Existing tax advantages and tax advantages introduced under the Law no. 4631 for transfers can be summarized as follows;

- i. Income tax exemption for amounts transferred to the individual retirement system,
- ii. Ability to take into account the amounts transferred to the individual retirement system in the determination of the business profit of the year of transfer, if not booked as expense previously by income and corporate taxpayers,
- iii. Corporate tax exemption for the gains to be generated from the sale of immovable property or participation shares performed to realize the transfer (amount corresponding to the transferred portion),
- iv. Fee exemption for transactions, stamp duty exemption for papers to be issued and banking and insurance transactions tax exemption for moneys received in favor within this framework (the exemption would be applied with restriction to the amount to be transferred.)
- v. Value added tax exemption for the transfer and delivery of immovable property and participation shares (including sales on auction site) for the purpose of being partially or wholly transferred to the individual retirement system, which is applicable until 31.12.2015 (the exemption shall be applied in proportion with the amount transferred).

As for participants;

There is a provision under the Law no. 6237, according to which tax shall be applied in accordance with the provisions of the Income Tax Law regarding individual retirement system after the transfer to BES. It is observed the recent regulations have introduced that a new taxation system, where only the revenue part of payments made from BES are taxed and principal amounts are not subject to withholding, as per the 16th paragraph of the article 75 of the Income Tax Law and the article 94 of the same Law.

In the new regulation, in cases where the participant leaves the system by collecting the transferred savings partially or wholly, due to any reason except disability and death, within three years as of the date of transfer except the scheduled repayment amounts approved by the Undersecretariat of Treasury, income tax withholding at the rate of 3,75% must be applied to the amount for which exemption was applied due to the transfer.

Also Tax Authority established circular related to taxation consequences of the transfer on 27 November 2013.

Bancassurance exclusivity rights and tax implications of transfer of these rights

1. Introduction

A bancassurance agreement can be defined as an agreement concluded between insurance companies and banks and regulating the conditions pertaining to sale of the policies produced by insurance companies by bank branches.

The bancassurance sales channel, which has been created with the synergy formed by banks and insurance companies which are the leading players of the finance sector through combining their product and sales channel, surpasses agency and brokering which are traditional sales channels of insurance companies in certain featured branches, particularly the life insurance branch. This article handles the exclusivity rights provided by bancassurance agreements, transfer of these rights and tax implications of these transactions.

2. Tax implications of the payments made in return for the exclusivity right

The following parts of our article deal with the tax implications of the bancassurance agreements providing the exclusivity right whose role and legal background are stated in the previous parts.

2.1 Taxation of the exclusivity payments received by banks

2.1.1 Evaluation in terms of corporate tax

Obtaining an income in terms of business profit is based on "accrual principle". Accordingly, in order for an income to be considered as obtained, the first condition is the accrual of the income. Accrual is the determination of the income in terms of its nature and amount. For this purpose, the transactions giving rise to the income must have been completely matured.

Therefore, in order for the business profit to be accepted as obtained, the income must be determined in terms of its nature and amount.

In case that the bancassurance agreements includes a provision regarding that the insurance company will be given an exclusivity right by the bank and the bank will receive an exclusivity right payment in addition to the commission to be received over the premium amounts pertaining to the policy sales of the bank, the exclusivity payment becomes definite and is accrued as income once the bancassurance agreement is signed. For this reason, we are of the opinion that after the agreement is signed, the bank must issue a voucher to the insurance company pertaining to the exclusivity payment it will receive from the insurance company and book the exclusivity payment as income at once.

2.1.2 Evaluation in terms of BITT

As per the article 28 of the Expense Taxes Law, the money received by banks and insurance companies in cash or on

account in any name for their own favor due to all transactions conducted by them in any manner (excluding the transactions conducted in accordance with the Financial Leasing Law) shall be subject to the banking and insurance transactions tax.

In the Expense Taxes Law General Communiqué series no. 86, it is stated that the money taken by the bank branches with insurance agencies under the name of incentive commission etc. from the insurance companies must be subject to BITT as per the article 28 of the Expense Taxes Law. It is explained that the amounts taken under the name of incentive commission etc. will be declared in the Service Tax (Banking Transactions Tax) Return by the bank branches.

Since the exclusivity payment to be received by the bank which is party to the bancassurance agreement is not in the nature of a commission taken within the premium, the bank must calculate 5% BITT over this amount on the date when the exclusivity right income accrues for the bank.

2.2 Recognition of exclusivity payments made by insurance companies to banks as an expense

It would be appropriate for the exclusivity rights included in the bancassurance agreements and providing advantages for insurance companies to be evaluated as marketing-purpose intangible rights in terms of the insurance companies.

As per the article 313 of the Tax Procedures Law, values of immovables used in an enterprise for a period of more than one year and subject to wear and depreciation, economic assets values as immovable assets as per the article 269 such as tools, implements, furniture, inventory stock and cinema films must be booked as expense through depreciation.

In the Tax Procedures Law General Communiqué series no. 333 defining the beneficial life and depreciation ratios of fixed assets, the beneficial life of intangible economic assets is determined as 15 years and the depreciation ratio is determined as 6,66%.

In the tax ruling given by the Large Taxpayers Office on 20.02.2012 to a pension company pertaining to how many years it will take the exclusivity payment to be made within the scope of the bancassurance agreement signed for 20 years to be redeemed, the exclusivity right has been evaluated as an intangible right in terms of the insurance companies and recommended to be redeemed in 15 years as per the Tax Procedures Law General Communiqué series no. 333.

Within the scope of this view of the Revenue Administration, in case that the period of the exclusivity agreement is 15 years or more, we are of the opinion that the exclusivity right payment must be redeemed in 15 years.

There is no available view of the Revenue Administration on the beneficial life to be taken into consideration when the bancassurance agreement is valid for less than 15 years. However, since no exclusivity right will occur after the agreement is terminated, we are of the opinion that the beneficial life to be taken into consideration in calculation of depreciation must be restricted with the period of the agreement in cases where the validity period of the agreement is less than 15 years.

2.3 Stamp duty over bancassurance agreements

As per the table no. (1) attached to the Stamp Duty Law, agreements, contracts and conveyance letters containing a certain amount of money are subject to 0,948% stamp duty.

The papers exempt from stamp duty are listed in the Table no. (2) attached to the Stamp Duty Law. This table does not include any special exemption provisions pertaining to bancassurance agreements.

On the other hand, with the article 21 of the section titled "V. Papers pertaining to companies" of the table in question, papers issued by insurance and pension companies in all kinds of transactions including establishment of pension investment funds and the papers whose stamp duty must be paid by these companies or funds are exempt from stamp duty. However, since this exemption covers only the stamp duty to be paid by insurance companies and no exemption is granted for the papers, the bancassurance agreements must be subject to 0,948% stamp duty.

3. Tax implications of the payments made as a result of transfer of the exclusivity rights

The exclusivity rights provided by the banks to insurance companies can be transferred by the insurance company to another insurance company for certain economic reasons through sale or transfer of the bancassurance agreement. This section of our article will provide explanations on the tax implications of this transfer transaction.

3.1 Tax liability that may arise for the insurance company transferring the exclusivity right

3.1.1 In terms of corporate tax

Since the transfer fee to be received by the insurance company transferring the exclusivity right will have been determined under the transfer agreement, the income must be considered to be accrued at that date.

Since the receiver of the income is the insurance company in this transaction, the insurance company transferring the exclusivity rights must issue an invoice for documentation of the transfer transaction.

Since the exclusive right payment made to the bank previously within the scope of the bancassurance agreement subject to transfer has been subject to depreciation, the difference between the transfer price on the transfer date and net book value of the exclusivity right calculated according to the Tax Procedures Law must be considered as income in calculation of the corporate tax.

3.1.2 In terms of BITT

In the memo dated 24 January 2006 and no. B.07.1.GİB.56-5601-291-2/3563 given by the Revenue Administration to the Banks Association of Turkey, it is stated that "In case that the share certificates, fixtures subject to depreciation, vehicles, immovable assets and immovable assets not subject to depreciation, which are recorded in the

assets of the company, are sold, the banking and insurance transactions tax base is the difference between the acquisition cost (historical cost) and the sales price; and the accumulated depreciations and the inflation corrections should not be taken into consideration in determination of the base.”

Within this scope, the money remaining in favor in the sales of fixed assets is the difference between the sales price and the acquisition cost (the first purchasing price) which has not been subject to inflation correction. As explained in the previous sections of our article, since the exclusivity right is considered as an intangible right in terms of the transferor insurance company, it would be appropriate to apply the above-given principle applied for fixed assets in determination of the BITT to arise in the sale of this right. In this respect, BITT must be calculated by the insurance company transferring the exclusivity right over the positive difference between the transfer price and the exclusivity right payment made previously to the bank within the scope of the bancassurance agreement.

3.2 Recognition of the exclusivity right payment as expense in terms of the insurance company taking over the exclusivity right

As explained in detail in the section 4.2 of our article, the exclusivity payment must be capitalized through being evaluated as an intangible right and booked as expense through depreciation by the insurance company taking over the right.

Heading from the view provided by the Large Taxpayers Office in its tax ruling dated 20.02.2012, we are of the opinion that the beneficial life must be considered as 15 years in calculation of depreciation for agreements with more than 15-year period. Since the period of the exclusivity right transferred in the second transfer transaction in question will be equal to the remaining period of the agreement, we are of the opinion that the remaining period must be taken into consideration in calculation of depreciation and the transfer price should be redeemed with equal percentages during the remaining period if the remaining period is shorter than 15 years.

3.3 Stamp duty over the agreement to be issued pertaining to transfer of the exclusivity right

As per the article 14 of the Stamp Duty Law, in cases where the agreements containing a certain amount of money are amended, the increasing amount is subject to the same rate of stamp duty and in cases where they are transferred, one fourths of the tax is taken.

The table no. (2) attached to the Stamp Duty Law states the papers exempt from stamp duty. With the article 21 of the section titled “V. Papers pertaining to companies” of the table in question, papers issued by insurance and pension companies in all kinds of transactions including establishment of pension investment funds and the papers whose stamp duty must be paid by these companies or funds are exempt from stamp duty.

Since the agreement issued pertaining to the transfer of the bancassurance agreement from an insurance company to another insurance company is a paper signed between two insurance companies, we are of the opinion that it should be evaluated within the scope of the exemption above.

On the other hand, since the bancassurance agreement is transferred to a new insurance company, we would like to state that even if no amounts are stated in the transfer agreement, there may be different opinions asserting that a stamp duty equal to one fourths of the stamp duty taken over the bancassurance agreement must be calculated.

4. Conclusion

Payments pertaining to the exclusivity right provided to insurance companies through bancassurance agreements and the transfer of these rights can lead to important tax results in terms of banks and insurance companies that are parties to such transactions. Within this scope, each transaction pertaining to the exclusivity right must be evaluated separately for each party and in terms of each tax type as stated in our article.

Taxation of premium to be paid in new individual retirement system

In our article, we have discussed the tax implications of the new Individual Retirement System (BES). Please find attached summary of our Article.

Application	Prior to the Law no. 6327	After the Law no. 6327
State contribution in the individual retirement system	No state contribution prior to 01.01.2013.	<p>1. Under the Law no. 6327, state contribution practice, where an amount corresponding to 25% of the contributions paid to the individual retirement account is deposited in the system by the state in the name of the participant, has been introduced effective from 01.01.2013.</p> <p>2. 25% state contribution shall not be applicable for contributions paid by employees in the individual retirement system.</p>
Deduction of contributions paid by employees to the individual retirement system from the income tax base	Upon submission of the receipt pertaining to the contribution paid to the individual retirement company by the employee to the employer, this contribution amount could be deducted from the income tax base in the employee's payroll by the employer, subject to certain limitations.	Individual retirement contributions are not deducted from the income tax base in the employee's payroll; instead of this application, the amount corresponding to 25% of the contributions paid to the individual retirement system by the participant is deposited by the state in the system.
Limitation on treating the contributions paid by employers in the name of employees as expense in the determination of the business profit	Previously, the total amount of the contribution payments to be made (along with the total amount of the premium payments to be made in the scope of the clause (3) of the first paragraph of article 63) could not exceed 10% of the income received in the month of payment and the annual amount of the minimum wage on annual basis.	The total amount of the contribution payments to be made (along with the total amount of the premium payments to be made in the scope of the clause (3) of the first paragraph of article 63) shall not exceed 15% of the income received in the month of payment and the annual amount of the minimum wage on annual basis.
Income tax withholding to be calculated on the amount paid to the participants in the individual retirement system	The whole amount paid to participants in the individual retirement system and other individual insurance systems, including the principal amounts, were previously subject to withholding by being deemed as capital gains.	Under the new Law, withholding shall be applied only to the returns on the contributions paid by participants and state contributions; withholding shall not be applied to the principal amount paid by the participants.
Exemption applied in case of resignation from the individual retirement system	25% of the payments made to individuals who were entitled to retirement from the individual retirement system, as well as those who resigned from the system due to imperative reasons such as death, disability or liquidation; 10% of the payments made to those who paid premiums for ten years as well as those who resigned due to imperative reasons such as death, disability or liquidation by insurance companies established and headquartered in Turkey and the whole amount of payments made from annual income insurances based on single premiums used to be exempt from income tax.	With the amendment that has been introduced to the article 22 of the Income Tax Law and enforced as of 29.08.2012, only payments made from annual income insurances based on single premium have been exempt from income tax.
Deduction of cumulative life insurance and individual insurance premiums in the calculation of the income tax base	The portion of premiums paid for life and individual insurance policies, which does not exceed 5% of the gross income and annual amount of the minimum wage used to be deducted from the income tax base.	<p>1. Under the new regulation, 50% of the premiums paid for cumulative life insurance policies can be deducted from the tax base.</p> <p>2. 50% of the premiums paid by employees for life insurance policies pertaining to the employees, their spouses and minor children, as well as premiums paid by employees for individual insurance policies such as death, casualty, health, disease, disability, unemployment, maternity, birth and education may be deducted from the income tax base subject to an upper limit of 15%, which was previously 5%.</p>

Provisions for insurance companies and the results in terms of Corporate Tax Law

1. Overview of the insurance sector

The insurance sector in Turkey demonstrated that it is a developing sector through growing by 17 percent in 2013.

However, the rate of being an insuree is still low in our country. But the recent years' positive developments in the insurance sector demonstrate that insurance and individual pension sectors are in a rapid development process. Considering the increasing demand of the international capital, it can be estimated that insurance and individual pension sectors will obtain a more significant role for the economy and finance system of our country in the near future.

For this reason, the tax applications in the insurance sector will gradually gain importance, as well.

In our article, we will mention certain issues which are significant within the framework of the Corporate Tax Applications in insurance companies.

2. Technical insurance provisions

The Undersecretariat of Treasury obliges insurance and reinsurance companies to set aside technical provisions under certain conditions in order to perform their liabilities arising from insurance agreements.

In the application of the Corporate Tax Law, all of these provisions are not considered as expenses. Even, a calculation method is defined in the Corporate Tax Law for technical provisions accepted as expenses.

For these reasons, it is observed that there are certain uncertainties pertaining to the technical provisions in tax applications.

We are of the opinion that the Undersecretariat of Treasury and the Ministry of Finance should collaboratively execute the regulations pertaining to taxation of the technical provisions in order to avoid uncertainty.

3. Provisions for outstanding claims and compensations calculated through actuarial chain ladder method

With the Corporate Tax General Communiqué series no. 6, the provisions for outstanding claims and compensations calculated through actuarial chain ladder method under certain conditions have been enabled to be deducted from the corporate tax base as expenses.

However, these conditions defined in the communiqué resulted in certain discussions.

For example, it is observed in the communiqué that the method reflecting the case best should be determined for each branch.

In such a case, if the method which is not the most appropriate one for the facts is selected or if the insurance auditing board states a different opinion or makes a proposal on the method selected by the insurance company, the issue will have to be evaluated within the framework of the Corporate Tax Law.

4. Equalization Provision

In the Corporate Tax General Communiqué series no. 3, it is stated that insurance and reinsurance companies can book as expense only the equalization provisions calculated for earthquake compensations given to earthquake and engineering insurance branches in order to equalize the possible fluctuations in the compensation rates and cover the catastrophic risks, beginning from 01.01.2008.

In the article 8 of the Corporate Tax Law, it is ruled that the technical provisions set aside in a balance sheet period must be directly added to the profit in the following balance sheet period.

For this reason, it must be determined for which branches the equalization provisions set aside in a specific period and the equalization provisions set aside for other branches apart from earthquake and engineering insurance branches must be added to the corporate tax base in calculation of the corporate tax of the related year.

On the other hand, as per the Corporate Tax Law, technical provisions set aside in a balance sheet period must be directly added to the profit in the following balance sheet period. For this reason, among the equalization provisions booked as expenses in corporate tax application (the equalization provisions set aside for earthquake and engineering insurance branches), the amounts not added to the profit in the following year must be considered as additional items in calculation of corporate tax.

As a result, equalization provisions are provisions which are booked as expenses for one-year period only in certain branches.

5. Income accruals pertaining to recourse and salvage receivables and receivable provisions set apart for these receivables

As per the "Circular on Recourse and Salvage Receivables (2010/13)", insurance companies records the accrued recourse and salvage income items to the related receivable account (120.09) in the assets part of the balance sheet and to the related income accounts (605, 626 etc.) in the income statement. If the amount in question cannot be collected from the insurance company within six month of the compensation payment or cannot be collected from third parties within four months of the compensation payment, they book incomes for such amounts and set aside receivable provisions.

As per the circular in question, it must be thoroughly analyzed whether the amounts booked as incomes are actually in the nature of incomes in corporate tax application.

In the general tax application, recourse and salvage receivables are treated as incomes. However, it is also observed that the issue is open to different evaluations particularly within the scope of accrual principle.

On the other hand, in such a case, the receivable provisions set aside for these receivables should also be evaluated according to the article 323 of the Tax Procedures Law.

Gümrükte Gündem

Sercan Bahadır
Yakup Güneş

2013 yılı ilk çeyreği gümrük ve uluslararası ticaret uygulamalarındaki değişiklikler açısından oldukça hızlı başlamıştır. Özellikle gümrük işlemlerinin daha hızlı ve kolay yapılmasına ilişkin yasal düzenlemeler, Gümrük Kanunu'ndaki değişiklikler ve Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi bu dönemde en öne çıkan "Gümrükte Gündem" konularıdır.

Gümrük dünyasını yakından ilgilendiren bir gelişme de Avrupa Birliği (AB) ile Amerika Birleşik Devletleri (ABD) arasında görüşmelere başlanılan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı ile yaşanmaktadır. 2013/Şubat ayı içinde her iki tarafın yetkilileri tarafından serbest ticaret anlaşması için görüşmelerin başladığı ilan edilmiştir. Böylece dünya ticaretinin en büyük iki aktörü (dünya eşya hareketinin 1/3'ü; dünya ticaret hacminin % 50'si) arasında eşyaların serbestçe dolaşması yönünde bir çalışmaya başlanmış olmaktadır.

Özellikle ABD ve AB arasında "Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı"na giden süreçte imzalanması planlanan Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye ve AB arasındaki gümrük birliği anlaşması nedeniyle, Türkiye açısından hayati bir önem taşımaktadır. Zira bu serbest ticaret anlaşmasına Türkiye'nin dahil olup olmayacağı konusu halen netleşmemiştir. Türkiye'nin dahil olduğu bir serbest ticaret anlaşmasının olumlu yansımaları olacağı aşikar olup, asıl konunun Türkiye'nin dahil olmadığı bir ABD-AB serbest ticaret anlaşmasının imzalanması durumunda, Türkiye'nin neler kaybedeceği hususudur. Bu hususların yakın zamandaki "Gümrükte Gündem"imizi oluşturacağı kanaatindeyiz.

1. Yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması hayata geçirildi

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 5'inci maddesine 5911 sayılı Kanun'la eklenen 5/A maddesinde "yetkilendirilmiş yükümlü statüsü"ne ilişkin yasal düzenleme yapılmış; aynı maddede, bu statüye ilişkin usul ve esasların Yönetmelik'le düzenleneceği belirtilmişti. 10/01/2013 tarihli Resmi Gazete'de konuya ilişkin Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği yayımlanmış; böylece, "Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü"ne yönelik tali mevzuat yürürlüğe girmiştir.

Uluslararası bir düzenleme olan yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması, gümrük işlemlerinin yerinde gerçekleştirilmesi ve gümrük muayene işlemlerinin öncelikli yapılması gibi gümrük işlem maliyetini ciddi oranda azaltacak bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil I: YYS ile sağlanan avantajlar

Yukarıda bahsedilen hususlardan hareketle; Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünü, Türkiye Gümrük Bölgesinde ekonomik faaliyette bulunan yerleşik kişilere kolaylaştırılmış emniyet ve güvenlikle ilgili gümrük kontrollerinden veya gümrük mevzuatının öngördüğü basitleştirilmiş usullerden faydalanmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından tanınan bir statü olarak tanımlamak mümkündür.

Onaylanmış Kişi Statü Belgesi (OKSB), gümrük mevzuatı kapsamında firmalara çeşitli kolaylıklar sağlayan, belirlenen koşulları karşılayan imalatçı firmalara verilen bir belgedir. Bu bağlamda, Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Onaylanmış Kişi Statü Belgesi ile ortak yönlerinin bulunduğu görülmektedir. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün, OKSB ile kıyaslamasının tablolaştırılmış hali de aşağıda yer almaktadır:

Tablo I: OKSB ile YYS kıyaslaması

	OKSB	YYS
Başvuruda cezalara bakılma süresi	2 Yıl Geriye	3 Yıl Geriye
İmalatçı olma koşulu	Var	Yok
Mavi hat uygulaması	Var	Var
Eksik belge ve bilgiyle beyan izni	Var	Var
ATR dolaşım belgesi düzenleme izni	Var	Var
Fatura beyanı veya EUR.MED fatura beyanı düzenleme izni	Yok	Var
Tam beyanlı yaygın basitleştirilmiş usulden yararlanma izni	Var	Var
Götürü teminat sistemi	Var	Var
Kısmi teminat sistemi	Var	Var
İhracatta yerinde gümrükleme	Yok	Var
İzinli gönderici yetkisi	Yok	Var
Geçerlilik süresi	2 Yıl	Süresiz

2. Güney Kore ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüğe girdi

01.08.2012 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşması" ile "Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Mal Ticareti Anlaşması" 01.05.2013 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Ülkemiz ile Kore arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasının yürürlüğe girmesinin ardından, Kore'den yapılan ithalatlar ile bu ülkelere yapılan ihracatın tutar ve kompozisyonda bir değişikliğe yol açması kaçınılmaz görülmektedir.

Bahse konu STA, tüm sanayi ürünlerinde azami yedi yılın sonunda gümrük vergilerinin karşılıklı olarak sıfırlanmasını öngörmektedir. İthalat vergilerinin kademeli olarak azalması, ithal edilen ürünlerin maliyetlerini de kademeli olarak azaltacağından, bu maliyet avantajının da Kore ile ticaret yapan iş sahiplerine bir rekabet avantajı yaratacağı çok rahat ifade edilebilir.

Güney Kore'nin Avrupa Birliği ile imzaladığı STA 01.07.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş; bu anlaşma sayesinde, Güney Kore menşeli eşya AB'de serbest dolaşıma girerek Türkiye'ye gümrük vergisiz ithal edilebilirken Türk menşeli eşyanın Güney Kore'ye gümrüksüz olarak ithal edilebilmesi mümkün değildi. Türkiye ekonomisi aleyhine oluşan bu durum, Türkiye - Güney Kore STA'sı ile çözümlenmiştir.

Diğer taraftan, Kore ile imzalanan STA'nın menşe ispatına yönelik kuralları, diğer STA'lardan farklı belirlenmiş; bu çerçevede, fatura, teslimat notu veya herhangi bir ticari belge üzerinde ihracatçı tarafından yapılan menşe beyanı yeterli görülmüştür. Bu nedenle de, Kore'den yapılacak ithalat işlemlerinde ya da Kore'ye yapılacak ihracat işlemlerinde ürünlerin menşe kazanma koşullarının yerine getirilip getirilmediğinin kontrolü ayrı bir belge ile yapılmayacaktır. Bu durumda, iş sahiplerine eşyanın menşesinin belirlenmesi ve tespiti konusunda ayrı bir sorumluluk yüklendiği; bu nedenle de, anlaşmadaki menşe kurallarının sektör ve ürün bazında detaylı analiz edilmesi ve bu kurallara uyulduğundan emin olunmasında yarar görülmektedir.

3. Gümrük Kanunu'nda değişiklik yapıldı

6455 sayılı "Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 11.04.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu değişikliğin ana konularından birini 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda yer alan kabahatlerin bu yasadaki çıkartılarak 4458 sayılı Gümrük Kanunu'na eklenmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda, gümrük işlemlerine ilişkin kabahatler Gümrük Kanunu'na tabi tutulurken, gümrük işlemlerine ilişkin kaçakçılık suçları ise 5607 sayılı yasadaki toplanmıştır. Öte yandan, gümrük işlemlerinden doğan kabahatler Gümrük Kanunu'nda toplanırken, bu Kanun'da, daha evvel başka yerde düzenlenmemiş olan yeni kabahat fiilleri de tanımlanmıştır. Örneğin antrepo veya transit rejimine tabi tutulan eşyanın, beyan edilenden belirgin bir şekilde farklı cinsten olduğunun tespit edilmesinin yaptırıma tabi tutulması gibi.

Diğer bir öne çıkan değişiklik ise Kanun'da belirtilen şartlar altında birden fazla işleme veya beyannameye ilişkin gümrük vergileri ve para cezalarına tek tahakkuk ve ceza kararı düzenleneceğinin hüküm altına alınmasıdır. Bu düzenleme aynı zamanda bu tebligatlara karşı idari itiraz ve idari yargı başvurularının da tek bir elden yapılabileceği anlamına gelmektedir.

Değişiklik ile getirilen yeni bir düzenleme ise gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezalarının zamanaşımının, bu idari para cezalarına ilişkin gümrük vergilerinin zamanaşımına tabi olduğunun kabul edilmesidir. Böylece, şimdiki kadar gündeme gelen ve hukuki ihtilaflara neden olan vergi aslı zamanaşımına uğrarken, bu vergi aslı üzerinden hesaplanan para cezalarının zamanaşımına uğramaması ihtimali ortadan kalkmıştır.

Letonya

Yüksek Mahkeme kararına göre dar mükellefin şubesi daimi işyeri olarak değerlendirilmeyecek

Letonya Yüksek Mahkeme Kurulu 30 Eylül'de, daimi işyeri olarak değerlendirilme kriterlerini İsveçli bir hazır giyim imalatçısı olan ve Letonya'da şubesi bulunan Snickers Workwear AB (SW-AB) lehine açıklığa kavuşturdu (dava SKA-358/2013).

Letonya Vergi ve Harçlar Kanunu'nun 7 ve 8. maddelerine göre; eğer bir dar mükellef, Letonya'daki bir gayrimenkulü daimi olarak ticari faaliyetleri için kullanıyorsa veya ticari faaliyetlerini daimi olarak sürdürebilmek amacıyla Letonya'da bir gayrimenkul inşa ederse, dar mükellefin Letonya'da daimi bir işyeri olduğu kabul edilecektir.

Letonya'daki bir şirketin şubesine yapılan vergi denetiminin ardından, Letonya Gelir İdaresi, şirketin yönetim kurulu üyesinin SW-AB'ye bağlı bir temsilci olduğunu ve bu nedenle Letonyalı şirketin İsveçli şirket için kayıt dışı bir daimi işyeri oluşturduğunu tespit etti. Buna bağlı olarak Letonya Gelir İdaresi, SW-AB'nin daimi işyerinden elde ettiği gelirler için Letonya'da kurumlar vergisine tabi olması gerektiğine karar verdi. SW-AB kararı temyize götürerek şubenin bağımsız olarak işletildiğini ve daimi işyeri olarak değerlendirilemeyeceğini savundu.

Mahkeme kararında, bir işletmenin daimi işyeri olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinin belirlenmesi için şu soruların dikkate alınması gerektiği belirtiliyor:

- ▶ Daimi işyeri aracılığıyla dar mükellef tarafından hangi ticari faaliyetler icra edilebilir?

- ▶ Dar mükellef, daimi işyerinin faaliyetlerini yönetiyor mu?
- ▶ Dar mükellef, daimi işyerine herhangi bir talimat veriyor mu?
- ▶ Dar mükellef, daimi işyerinden mal veya hizmet alımı gerçekleştiriyor mu?
- ▶ Eğer daimi işyeri, dar mükelleften bir yönetim ücreti alıyorsa bu ücret hangi hizmetler için alınıyor?

Eğer daimi işyeri, dar mükelleften bir yönetim ücreti alıyorsa, Ticaret Kanunu uyarınca bu ücretin daimi işyerinin geliri olarak nitelendirilebilmesi için hangi hizmetler karşılığında ödendiğinin belirtilmesi zorunludur.

Mahkeme, buna dayanarak ilgili yönetim kurulu üyesinin SW-AB'ye bağlı bir temsilci olmadığına hükmetti. Böylece, Letonyalı şirketin SW-AB için bir daimi işyeri teşkil etmediği ve müşterinin Letonya'daki şubenin gelirleri sebebiyle kurumlar vergisine tabi olmadığı mahkeme tarafından karara bağlandı.

Bulgaristan

Bakanlık, faiz ve royalti uygulamalarında değişiklik öneriyor

Bulgaristan Maliye Bakanlığı, Avrupa Birliği (AB) direktifleri doğrultusunda, birlik içinde royalti ve faiz gelirinin indirimli vergilendirilmesi ile ilgili önemli bir değişiklik içeren, 2014 vergi taslağını 17 Eylül'de yayınladı.

Değişiklik, Bulgaristan'ın, AB'nin faiz ve royalti geliriyle ilgili direktifine (Direktif 2003/49/EC) aykırı uygulaması neticesinde, AB Komisyonuna 9 Ocak'ta yapılan şikayetin akabinde önerildi. Komisyon Bulgaristan'ı AB Kanunlarını ihlali sebebiyle uyardı.

Arka plan

Bulgaristan Kurumlar Vergisi Kanunu'na (KVK) göre faiz ve royalti geliri için genel stopaj oranı % 10'dur. Stopaj ile vergilendirilecek kişi, geliri elde edendir. Vergi, gelirin oluştuğu anda, gerçek ödemenin yapıldığı tarihinin (paranın alıcının tasarrufuna geçtiği ana) bakılmaksızın doğar.

Bir AB üye devleti olarak Bulgaristan, AB içerisinde ödenecek olan faiz ve royalti gelirlerinde, AB standartlarına uygun olarak indirimli vergi kesintisi uygulamaktadır. Bu standartlar direktif ile belirlenmiştir.

Eğer taraflar KVK'nın 200. maddesinin (a) fıkrasında belirtilen indirim şartlarına uygun, faiz veya royalti gelirine dayanan bir işlem gerçekleştirmişlerse, oran % 5'e düşmektedir.

Belirtilen maddede geçen indirim şartları şunlardır:

- ▶ Hem geliri ödeyen hem de geliri elde eden tüzel kişi olması zorunludur.
- ▶ Geliri elde eden, AB üyesi bir devlette mukim vergi mükellefi olmak zorundadır.
- ▶ Ödemeyi yapan Bulgar ve elde eden yabancıların ilişkili şirketler olması gerekmektedir.

Bir şirketin diğer bir şirketle ilişkili olarak değerlendirilmesi için diğer şirketin asgari % 25'lik hisseyi, gelirin oluştuğu andan itibaren takip eden en az iki yıl boyunca elinde bulunduruyor olması gereklidir. Ayrıca eğer AB'de mukim vergi mükellefi olan üçüncü bir kuruluş bu iki şirkette de aynı asgari hisseyi elinde bulunduyorsa, bu şirketler ilişkili şirketler olarak değerlendirilecektir.

Elde bulundurma şartındaki karşılık

Şikâyet, Bulgaristan'ın ilgili direktifin içeriğine, özüne ve Avrupa Adalet Divanı'nın kararlarına aykırı bir şekilde, vergi mükelleflerinin indirimli (% 5) orandan ancak 2 yıllık elde bulundurma süresi geçtikten sonra faydalanabileceklerine dair olan uygulamasını konu almaktaydı.

Önerilen değişiklik

KVK'nın 200. maddesinin (a) fıkrasında yapılacak bir değişiklik ile gerekli şartları sağlayan bir AB alıcısına ödenecek faiz veya royalti geliri için, tahakkuk anından itibaren 2 yıllık elde bulundurma süresi geçmemiş olsa dahi, vergi mükelleflerinin % 5'lik indirimli oranı uygulaması mümkün olabilecek.

Şartları sağlayan bir vergi mükellefi, gelirin tahakkuk etmesinden itibaren iki yıllık elde bulundurma süresinin tamamlanmasına kadar olan süreçte de % 5'lik oran üzerinden ödeme yapacak. Ancak, vergi mükellefinin bu iki yıllık elde bulundurma şartını yerine getirmemesi durumunda (örneğin elinde bulunanları ilk yıl içinde satarsa), iki yıllık süre için

toplam faiz veya royalti geliri üzerinden % 10'luk oran uygulanacak. Yani, vergi mükellefi önceden uygulanmış % 5'lik stopaj ile % 10'luk oran arasındaki farkı ve verginin gecikme faizini (% 10'un tamamı için) ödeyecek.

Etkisi

Bu değişikliğin Bulgaristan'daki gerekli şartları sağlayan AB yatırımcılarına büyük bir etkisi olacak. Çünkü faiz ve royalti gelirine uygulanan stopajı, % 25 (en az) hisse edindikleri ilk günden itibaren indirimli oran olan % 5 olarak uygulayabilecekler.

Şu anda vergi mükellefleri, yalnızca minimum elde bulundurma süresine ulaşıncaya kadar % 10'luk orana tabi olmakla kalmayıp, iki yıllık sınıra ulaştıktan sonra da geçen iki yıl içinde tahakkuk etmiş gelirleri için ödedikleri % 5'lik stopaj farkının iadesini talep edemiyorlar.

Rusya

İlişkili kişilerle gerçekleştirilen işlemlere ilişkin transfer fiyatlandırması kuralları netleştirildi

Rusya Maliye Bakanlığı 16 Ağustos'ta yayınladığı 03-01-18 / 31678 no.'lu kılavuzda (Guidance Letter) vergi mükelleflerinin transfer fiyatlandırması amacıyla ilişkili kişilerle yaptıkları işlemler için vergi idarelerine bildirim yükümlülüğünü açıklığa kavuşturdu.

Kılavuz, 2012 yılı boyunca yabancı ilişkili bir taraftan perakende satış amaçlı bir dizi mal alımı işleminde bulunan Rus bir tüzel kişinin sorusuna cevaben çıkarıldı. Mükellef satın aldığı malların bir kısmını 2012 yılının sonuna kadar elinden çıkaramadığı için bildirim yükümlülüğünün ilgili taraf ile yapılan tüm işlemleri mi yoksa sadece 2012 yılında tekrar satabildiği mallar ile ilişkili işlemleri mi kapsadığı konusunda Maliye Bakanlığı'ndan açıklama istedi.

Maliye Bakanlığı Vergi Kanunu'nun 105.16. maddesi uyarınca, mükelleflerin ilişkili kişilerle¹ bir takvim yılı içinde yapılan tüm işlemleri vergi idarelerine bildirmek zorunda olduğunu belirtti. Bildirim yükümlülüğü Vergi Kanunu'na göre vergi ödemesi zorunlu tutulan tüm gerçek ve tüzel kişileri kapsıyor.

Vergi Kanunu'nun 105.14. maddesine göre birçok işlemin ilişkili sayılabilmesi için bu işlemlerden doğan kazancın ilgili Kanun maddesinde belirtilen sınırları aşması gerekiyor.

105.14. maddenin 9. bölümüne göre, ilişkili işlemlerden bir takvim yılı içinde elde edilen toplam gelir, her bir tarafın her bir ilişkili işlem için aynı takvim yılı içinde elde ettiği vergiye tabi gelir eklenerek hesaplanıyor. Maliye Bakanlığı, bir kişinin ilişkili işlem sonucu elde ettiği gelirin gerçek tutarıyla ilgili bir bilgi olmaması durumunda bu gelirin, Vergi Kanunu'nun 25.

¹ Vergi Kanunu'nun 105.1 maddesi 2.bölümüne göre, belirtilen durumlardaki kişiler ilişkili sayılır: birinin diğerinin sermayesi üzerinde yüzde 25'ten fazla pay sahibi olan iki tüzel kişi; bir tüzel kişinin sermayesinde yüzde 25'ten fazla pay sahibi olan gerçek kişi; üç tüzel kişiden birinin diğer iki tüzel kişinin her birinin hisselerinin yüzde 25'inden fazlasına sahip olması; bir gerçek kişi ve ilişkili olduğu kişilerin bir tüzel kişinin tek yürütme organını atayabilecek/ seçebilecek veya kolektif yürütme organı, yönetim kurulu ya da denetim kurulu üyelerinin yüzde 50'sinden fazlasını atayabilecek/seçebilecek güçte olması; iki veya daha çok tüzel kişinin tek yürütme organının veya kolektif yürütme organının, yönetim kurulunun ya da denetim kurulunun üyelerinin yüzde 50'sinden fazlasının tek bir kişi tarafından atanması; yürütme organları, yönetim kurulu veya denetim kurulu üyelerinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip olan iki veya daha fazla tüzel kişi ve ilişkili oldukları kişiler; bir gerçek ve tüzel kişinin tek yürütme organı olması; idari veya çalışma gücü pozisyonu nedeniyle başka bir kişinin emrinde olan kişi; bir gerçek kişi ve onun eşi, ailesi veya kişiyi evlat edinen ailesi, çocukları veya evlatlık çocukları, kardeşleri veya üvey kardeşleri, koruyucusu ve vasisi.

bölümünde belirlenmiş olan kurumlar vergisi genel kurallarına göre tahakkuk yöntemi esas alınarak hesaplanacağını belirtti.

Bu sebeple, Maliye Bakanlığı mükelleflerin ilişkili işlemlerden doğan kazançlarının miktarı belli olmasa bile bir vergi dönemi içinde ifa ettikleri tüm ilişkili işlemleri bildirmek zorunda oldukları sonucuna vardı. Ayrıca, mükelleflerin tüm bu ilişkili işlemleri vergiye tabi gelirlerine de dâhil etmesi gerekiyor.

"Dünyadan vergi haberleri" bölümünde yer alan bilgiler "Tax Notes International" adlı dergide yer alan makale ve haberlerden derlenmiştir.

Sirküler indeks

No	Tarih	Konu
138	28.11.2013	Özel tüketim vergisinde müteselsil sorumluluk ve ceza uygulamalarında değişiklikler yapıldı.
137	28.11.2013	Araç teslimlerinde ÖTV matrahının hesaplanma yöntemine ilişkin açıklamalar yapıldı.
136	27.11.2013	İhtiyati haciz ile ilgili davalarda, kararın kesinleşmesinden sonra İdarece işlem tesis edilmesine ilişkin yasal düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.
135	19.11.2013	2013 yılına ilişkin yeniden değerlendirme oranı % 3,93 olarak açıklandı.
134	18.11.2013	2013 yılına ilişkin emlak vergisi, veraset ve intikal vergisi ile çevre temizlik vergisinin ikinci taksit ödeme süreleri.
133	12.11.2013	Türkiye-Bermuda "Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması" yürürlüğe girdi.
132	12.11.2013	Türkiye-Jersey "Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması" yürürlüğe girdi.
131	11.11.2013	2 Ocak 2013 tarihinden önce yurtdışından sağlanan döviz kredilerinin bu tarihten sonra temdit edilmesinde KKDF oranı.
130	23.10.2013	Muhtasar ve KDV beyannamelerinin verilme süresi 25 Ekim'e kadar uzatıldı.
129	22.10.2013	Yıllık ve munzam oda aidatlarının 2013 yılına ilişkin ikinci taksitlerinin 31 Ekim 2013 tarihine kadar ödenmesi gerekiyor.
128	11.10.2013	Nakden veya mahsuben iade talep dilekçelerinin standart hale getirilmesine ilişkin esaslar belirlendi.
127	03.10.2013	Şirket ortaklarının alacaklarını ortağı oldukları şirkete sermaye olarak koymaları için alacağın varlığının YMM veya SMMM raporu ile tespit edilmesi yeterli sayılmıştır.
126	01.10.2013	Borsa İstanbul'da işlem gören tahvil ve bonoların 30 Eylül 2013 tarihi itibarıyla değerlendirilmesinde esas alınacak borsa rayıçları
125	03.09.2013	Türkiye-Avustralya Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması 5 Haziran 2013 tarihi itibarıyla yürürlüğe girdi.
124	28.08.2013	E-fatura başvuruları 2 Eylül'de sona ermektedir.
123	16.08.2013	E-fatura uygulamasına elektronik başvuru imkanı ve özel entegrasyon izni verilen şirketler.
122	16.08.2013	Elektronik arşiv uygulamasına ilişkin düzenlemeleri içeren VUK Genel Tebliğ Taslağı.
121	12.08.2013	Geçici vergi beyannamesinin verilme süresi 19 Ağustos 2013 Pazartesi gününe kadar uzatıldı.
120	02.08.2013	Finansal kiralama kapsamındaki satıp geri kiralama işlemlerine KDV ve kurumlar vergisi istisnası getiren yasa yürürlüğe girdi.
119	31.07.2013	"Varlık Barışı" kapsamındaki varlıkların bildirim ve beyanına ilişkin süre 31 Ekim 2013 tarihine kadar uzatıldı.
118	29.07.2013	Bakanlar Kurulu Türkiye-Jersey "Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması"nın onaylanmasını kararlaştırdı.
117	29.07.2013	Bakanlar Kurulu Türkiye-Malezya ÇVÖ Anlaşmasını değiştiren Protokol'ün onaylanmasını kararlaştırdı.
116	29.07.2013	Haziran ayına ilişkin Ba ve Bs formlarının verilme süresi 2 Ağustos 2013 tarihine kadar uzatıldı.
115	26.07.2013	Yatırım indirimi uygulamasında % 25'lik sınırlamayı iptal eden Anayasa Mahkemesi Kararı Resmi Gazete'de yayımlandı.
114	25.07.2013	Akaryakıt dağıtım şirketlerinin ÖTV'siz hava ve deniz yakıtı teslimlerine ilişkin yeni düzenlemeler yapıldı.
113	23.07.2013	OECD, Matrah Aşındırmaları ve Gelir Kaydırmaları (BEPS) konusundaki "Eylem Planı"nı yayınladı.
112	18.07.2013	İthal edilen mallara ilişkin satıcı firma tarafından düzenlenen "credit note"larla ilgili KDV düzeltmesi hakkında özelge.
111	17.07.2013	Banka, sigorta şirketi ve aracı kurumların Vergi Usul Kanunu'ndan doğan bildirim yükümlülükleri.
110	16.07.2013	Türkiye-Belçika Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın bazı maddelerini revize eden protokol imzalandı.
109	08.07.2013	Alkollü içkiler ve tütün mamullerinde uygulanan asgari maktu ve maktu ÖTV tutarları ÜFE oranında artırıldı.
108	05.07.2013	Gelir vergisinden istisna yurtiçi ve yurtdışı gündelik tutarları (01.07.2013-31.12.2013).
107	05.07.2013	1 Temmuz 2013 tarihinden itibaren uygulanacak olan; gelir vergisinden istisna kıdem tazminatı tavanı ve çocuk yardımı ile sigortalılara yapılan ödemelerdeki istisna tutarları.
106	04.07.2013	Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından e-fatura uygulaması kapsamında özel entegrasyon izni verilen şirket açıklandı.

Vergi Takvimi

2013 Aralık ayı mali yükümlülükler takvimi

2 Aralık 2013 Pazartesi	Ekim 2013 dönemine ilişkin sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi Ekim 2013 dönemine ilişkin haberleşme vergisinin beyanı ve ödenmesi Veraset ve intikal vergisi 2. taksit ödemesi Emlak vergisi ve çevre temizlik (konut dışı binalar için) vergilerinin 2. taksit ödemesi Ekim 2013 dönemine ait mal ve hizmet alım/satımlarına ilişkin bildirim formlarının (Form Ba/Form Bs) elektronik ortamda gönderilmesi
9 Aralık 2013 Pazartesi	Kasım 2013 dönemine ilişkin çeklere ait değerli kâğıtlar vergisinin bildirim ve ödenmesi
10 Aralık 2013 Salı	16-30 Kasım 2013 dönemine ait petrol ve doğalgaz ürünlerine ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi
16 Aralık 2013 Pazartesi	Kasım 2013 dönemine ait kolalı gazoz, alkollü içecekler ve tütün mamullerine ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait dayanıklı tüketim ve diğer mallara ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait tescile tabi olmayan motorlu taşıt araçlarına ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait banka ve sigorta muameleleri vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait özel iletişim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait kaynak kullanımı destekleme fonu kesintilerinin bildirim ve ödenmesi
20 Aralık 2013 Cuma	Kasım 2013 dönemine ait belediyelere ödenecek vergilerin (haberleşme vergisi hariç) beyanı ve ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait şans oyunları vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait yarışma ve çekilişler ile futbol müsabakalarına ait müşterek bahislerle ilgili veraset ve intikal vergisinin elektronik ortamda beyanı ve ödemesi
23 Aralık 2013 Pazartesi	Kasım 2013 dönemine ait gelir vergisi stopajının muhtasar beyanname ile elektronik ortamda beyanı Kasım 2013 dönemine ait kurumlar vergisi stopajının muhtasar beyanname ile elektronik ortamda beyanı Kasım 2013 dönemine ait istihkaktan kesinti suretiyle tahsil edilen damga vergisi ile sürekli mükellefiyeti bulunanlar için makbuz karşılığı ödenmesi gereken damga vergisinin elektronik ortamda beyanı Kasım 2013 dönemine ilişkin sosyal güvenlik primlerinin elektronik ortamda beyan edilmesi
24 Aralık 2013 Salı	Kasım 2013 dönemine ait katma değer vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi
25 Aralık 2013 Çarşamba	1-15 Aralık 2013 dönemine ait petrol ve doğalgaz ürünlerine ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi
26 Aralık 2013 Perşembe	Kasım 2013 dönemine ait muhtasar beyanname ile beyan edilen gelir vergisi stopajının ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait muhtasar beyanname ile beyan edilen kurumlar vergisi stopajının ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait katma değer vergisi ödenmesi Kasım 2013 dönemine ait istihkaktan kesinti suretiyle tahsil edilen damga vergisi ile sürekli mükellefiyeti bulunanlar için makbuz karşılığı ödenmesi gereken damga vergisinin ödenmesi
31 Aralık 2013 Salı	Kasım 2013 dönemine ilişkin sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi Kasım 2013 dönemine ilişkin haberleşme vergisinin beyanı ve ödenmesi 2014 yılında kullanılacak olan yasal defterlere ilişkin açılış tasdiki Kasım 2013 dönemine ait mal ve hizmet alım/satımlarına ilişkin bildirim formlarının (Form Ba/Form Bs) elektronik ortamda gönderilmesi

Gelir Vergisi

Gelir vergisi tarifesi- 2013 (Ücretler)					
Gelir dilimi	Vergi oranı				
10.700 TL'ye kadar	% 15				
26.000 TL'nin 10.700 TL'si için 1.605 TL, fazlası	% 20				
94.000 TL'nin 26.000 TL'si için 4.665 TL, fazlası	% 27				
94.000 TL'den fazlasının 94.000 TL'si için 23.025 TL, fazlası	% 35				
Gelir vergisi tarifesi- 2013 (Diğer gelirler)					
Gelir dilimi	Vergi oranı				
10.700 TL'ye kadar	% 15				
26.000 TL'nin 10.700 TL'si için 1.605 TL, fazlası	% 20				
60.000 TL'nin 26.000 TL'si için 4.665 TL, fazlası	% 27				
60.000 TL'den fazlasının 60.000 TL'si için 13.845 TL, fazlası	% 35				
Gelir vergisinden istisna günlük yemek yardımı (KDV hariç)					
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)				
2011	10,70				
2012	11,70				
2013	12,00				
Engellilik indirimi (2013)					
Engellilik derecesi	Tutarı (TL)				
Birinci derece engelliler için	800				
İkinci derece engelliler için	400				
Üçüncü derece engelliler için	190				
Asgari geçim indirimi (2013)					
Çocuk sayısı/ Eşin durumu	Çocuk yok	1 çocuk	2 çocuk	3 çocuk	4 çocuk
Çalışıyor	73,40 TL	84,40 TL	95,41 TL	102,75 TL	110,09 TL
Çalışmıyor	88,07 TL	99,08 TL	110,09 TL	117,43 TL	124,77 TL
Konut kira geliri istisnası					
Gelirin elde edildiği yıl	Tutar (TL)				
2011	2.800				
2012	3.000				
2013	3.200				
Değer artış kazançlarında istisna (Menkul kıymetler hariç)					
Kazancın sağlandığı yıl	Tutar (TL)				
2011	8.000				
2012	8.800				
2013	9.400				
Arızî kazançlara ilişkin istisna					
Kazancın sağlandığı yıl	Tutar (TL)				
2011	19.000				
2012	20.000				
2013	21.000				
Gelir vergisinden istisna kıdem tazminatı tavanı					
Uygulandığı dönem	Tutar (TL)				
01.01.2013 - 30.06.2013	3.129,25				
01.07.2013 - 31.12.2013	3.254,44				

Vergi Usul Kanunu ve 6183 Sayılı Kanun

Gecikme zammı ve gecikme faizi oranları (Aylık)	
Uygulandığı dönem	Oran (%)
21.04.2006 - 18.11.2009	2,50
19.11.2009 - 18.10.2010	1,95
19.10.2010 tarihinden itibaren	1,40
Tecil faizi oranları (Yıllık)	
Uygulandığı dönem	Oran (%)
28.04.2006 - 20.11.2009	24
21.11.2009 - 20.10.2010	19
21.10.2010 tarihinden itibaren	12
Yeniden değerlendirme oranları	
Yıl	Oran (%)
2011	10,26
2012	7,8
2013	3,93
Fatura düzenleme sınırı	
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2011	700
2012	770
2013	800

Amortisman sınırı	
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2011	700
2012	770
2013	800
Reeskont ve avans işlemlerinde iskonto ve faiz oranları	
Reeskont işlemlerinde	% 9,50
Avans işlemlerinde	% 11,00
VUK kapsamındaki reeskont işlemlerinde	% 11,00
Not: Bu oranlar 21.06.2013 tarihinden itibaren yapılan işlemler için geçerlidir.	

Damga Vergisi

Azami damga vergisi (Her bir kağıt için)	
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2011	1.251.383,40
2012	1.379.775,30
2013	1.487.397,70
Damga vergisi oran ve tutarları (2013)	
Damga vergisine tabi kağıtlar	Oran/Tutar
Sözleşmeler	Binde 9,48
Ücretler (Avanslar dahil)	Binde 7,59
Kira sözleşmeleri	Binde 1,89
Bilanço	30,60 TL
Gelir tablosu	14,85 TL
Yıllık gelir vergisi beyannamesi	39,65 TL
Kurumlar vergisi beyannamesi	53,00 TL
Katma değer vergisi ve muhtasar beyannameler	26,25 TL
SGK sigorta prim bildirgesi	19,55 TL

Veraset ve İntikal Vergisi

İstisnalar (2013 yılı)		
Evlatlıklar dahil furuğ ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinde	140.774 TL	
Furuğ bulunmaması halinde, eşe isabet eden miras hissesinde	281.720 TL	
İvazsız suretle meydana gelen intikallerde	3.244 TL	
Para ve mal üzerine düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyelerde	3.244 TL	
Vergi tarifesi (2013 yılı)		
Matrah dilim tutarları	Vergi Oranı	
	Veraset yoluyla intikal	İvazsız intikal
İlk 190.000 TL için	% 1	% 10
Sonra gelen 430.000 TL için	% 3	% 15
Sonra gelen 940.000 TL için	% 5	% 20
Sonra gelen 1.800.000 TL için	% 7	% 25
Matrahın 3.360.000 TL'yi aşan bölümü için	% 10	% 30

Asgari Ücret ve Sosyal Güvenlik

Asgari ücret ve yasal kesintiler (16 yaşını doldurmuş işçiler)		
Ödemeler / kesintiler	01.01.2013-30.06.2013 (TL)	01.07.2013-31.12.2013 (TL)
Brüt asgari ücret	978,60	1.021,50
Sosyal güvenlik primi işçi payı (% 14)	137,00	143,01
İşsizlik sigortası primi işçi payı (% 1)	9,79	10,22
Gelir vergisi matrahı	831,81	868,27
Hesaplanan gelir vergisi (% 15)	124,77	130,24
Asgari geçim indirimi (Bekar) (-)	73,40	73,40
Kesilecek gelir vergisi	51,37	56,84
Damga vergisi (binde 7,59)	7,43	7,75
Kesintiler toplamı	205,59	217,82
Net asgari ücret	773,01	803,68
Yıllık brüt asgari ücret (16 yaşını doldurmuş işçiler)		
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)	
2011	9.801,00	
2012	10.962,00	
2013	12.000,60	
Sosyal güvenlik primine esas aylık kazançların alt ve üst sınırları		
Uygulandığı dönem	Alt sınır (TL)	Üst sınır (TL)
01.01.2013-30.06.2013	978,60	6.360,90
01.07.2013-31.12.2013	1.021,50	6.639,90

Income Tax

Income tax tariffs- 2013 (Salaries)					
Income bracket	Tax rate				
Up to TRL 10.700	15 %				
For TRL 26.000; for the first TRL 10.700, TRL 1.605, for above	20 %				
For TRL 94.000; for the first TRL 26.000, TRL 4.665, for above	27 %				
For more than TRL 94.000, for TRL 94.000, TRL 23.025, for above	35 %				
Income tax tariffs- 2013 (Other income)					
Income bracket	Tax rate				
Up to TRL 10.700	15 %				
For TRL 26.000; for the first TRL 10.700, TRL 1.605, for above	20 %				
For TRL 60.000; for the first TRL 26.000, TRL 4.665, for above	27 %				
For more than TRL 60.000, for TRL 60.000, TRL 13.845, for above	35 %				
Daily meal allowance exempt from income tax (VAT excluded)					
Year	Amount (TRL)				
2011	10,70				
2012	11,70				
2013	12,00				
Disability allowance (2013)					
Degree of disablement	Amount (TRL)				
For 1 st degree disabled	800				
For 2 nd degree disabled	400				
For 3 rd degree disabled	190				
Minimum living allowance (2013)					
Number of children /Status of spouse	No children	1 child	2 children	3 children	4 children
Employed	TRL 73,40	TRL 84,40	TRL 95,41	TRL 102,75	TRL 110,09
Unemployed	TRL 88,07	TRL 99,08	TRL 110,09	TRL 117,43	TRL 124,77
Exemption for house rental income					
Year when the income is derived	Amount (TRL)				
2011	2.800				
2012	3.000				
2013	3.200				
Exemption in capital gains (Except securities)					
Year when the gain is derived	Amount (TRL)				
2011	8.000				
2012	8.800				
2013	9.400				
Exemption in incidental income					
Year when the gain is derived	Amount (TRL)				
2011	19.000				
2012	20.000				
2013	21.000				
The upper limit of severance pay exempt from income tax					
Period	Amount (TRL)				
01.01.2013 - 30.06.2013	3.129,25				
01.07.2013 - 31.12.2013	3.254,44				

Tax Procedures Law (TPL) and Law No. 6183

Delay charge and delay interest rates (Monthly)	
Period	Rate (%)
21.04.2006 - 18.11.2009	2,50
19.11.2009 - 18.10.2010	1,95
Since 19.10.2010	1,40
Deferral interest rates (Annual)	
Period	Rate (%)
28.04.2006 - 20.11.2009	24
21.11.2009 - 20.10.2010	19
Since 21.10.2010	12
Revaluation rates	
Year	Rate (%)
2011	10,26
2012	7,8
2013	3,93
Limit for issuing invoice	
Year	Amount (TRL)
2011	700
2012	770
2013	800

Depreciation limit	
Year	Amount (TRL)
2011	700
2012	770
2013	800
Discount and interest rates to be applied in rediscount and advance transactions	
In rediscount transactions	9,50 %
In advance transactions	11,00 %
In rediscount transactions under TPL	11,00 %
Note: These rates are applicable to the transactions conducted as from 21.06.2013.	

Stamp Duty

Maximum stamp duty (For each paper)	
Year	Amount (TRL)
2011	1.251.383,40
2012	1.379.775,30
2013	1.487.397,70
Stamp duty rates and amounts (2013)	
Papers subject to stamp duty	Rate/Amount
Contracts	9,48 per thousand
Wages (Including advances)	7,59 per thousand
Rental contracts	1,89 per thousand
Balance sheet	TRL 30,60
Income statement	TRL 14,85
Annual income tax return	TRL 39,65
Corporate tax return	TRL 53,00
Value added tax and withholding tax returns	TRL 26,25
Social Security Institution insurance premium declarations	TRL 19,55

Inheritance and Transfer Tax

Exemptions (2013)		
For shares of inheritance corresponding to each descendant including adopted children and the spouse	TRL 140.774	
For share of inheritance corresponding to the spouse if there is no descendant	TRL 281.720	
For transfers conducted without any consideration	TRL 3.244	
For prizes won in competitions and lotteries held for money and property	TRL 3.244	
Tax tariff (2013)		
Tax base bracket amounts	Tax rate	
	Transfer through inheritance	Transfer without any consideration
For the first TRL 190.000	1 %	10 %
For the next TRL 430.000	3 %	15 %
For the next TRL 940.000	5 %	20 %
For the next TRL 1.800.000	7 %	25 %
For the tax base portion exceeding TRL 3.360.000	10 %	30 %

Minimum Wage and Social Security

Minimum wage and withholdings (Employees over the age of 16)		
Payments / withholdings	01.01.2013-30.06.2013 (TRL)	01.07.2013-31.12.2013 (TRL)
Gross minimum wage	978,60	1.021,50
Social security premium employee's contribution (14 %)	137,00	143,01
Unemployment insurance premium employee's contribution (1 %)	9,79	10,22
Income tax base	831,81	868,27
Income tax calculated (15 %)	124,77	130,24
Minimum living allowance (Single) (-)	73,40	73,40
Income tax to be withheld	51,37	56,84
Stamp duty (7,59 per thousand)	7,43	7,75
Total withholdings	205,59	217,82
Net minimum wage	773,01	803,68
Annual gross minimum wage (Employees over the age of 16)		
Year	Amount (TRL)	
2011	9.801,00	
2012	10.962,00	
2013	12.000,60	
The lower and upper limits of monthly earnings that will be the basis for social security premium		
Period	Lower limit (TRL)	Upper limit (TRL)
01.01.2013-30.06.2013	978,60	6.360,90
01.07.2013-31.12.2013	1.021,50	6.639,90

EY Hakkında

EY bağımsız denetim, vergi, kurumsal finansman ve danışmanlık hizmetlerinde bir dünya lideridir. Anlayışımız ve kaliteli hizmetlerimiz dünya ekonomisi ve sermaye piyasalarında güvenin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. EY, güçlü yönetim ekibiyle tüm paydaş gruplarına verdiği sözleri yerine getirmekte ve bu şekilde çalışanları, müşterileri ve içinde yer aldığı diğer çevreler için daha iyi bir çalışma hayatı oluşturulmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

EY adı küresel organizasyonu temsil eder ve Ernst & Young Global Limited'in her biri ayrı birer tüzel kişiliğe sahip olan, bir veya daha çok, üye firmasını temsil edebilir. Sınırlı sorumlu bir Birleşik Krallık şirketi olan Ernst & Young Global Limited müşteri hizmeti sunmamaktadır. Daha fazla bilgi için lütfen ey.com adresini ziyaret ediniz.

EY'nin sunduğu vergi hizmetleri

İşleriniz gerçek potansiyellerine güçlü temeller üzerinde yapılandırılarak ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilerek ulaşabilir. EY olarak vergi yükümlülüklerinizi sorumlu ve zamanında yerine getirmenizin önemli bir fark ortaya çıkaracağını düşünüyoruz. Bu nedenle 140'tan fazla ülkedeki 32,000 vergi çalışanlarımız nerede olursanız olun ve vergi ihtiyaçlarınız ne olursa olsun kaliteli hizmet anlayışımıza duyduğumuz tereddütsüz bağlılık temelinde sizlere teknik bilgi, iş tecrübesi ve tutarlı metodolojiler sunmaktadır.

© 2013 EYGM Limited.
Tüm Hakları Saklıdır.

ey.com/tr
vergidegundem.com
facebook.com/ErnstYoungTurkiye
twitter.com/EY_Turkiye

Sadece genel bilgi verme amacıyla sunulan bu yayın muhasebe, vergi veya diğer profesyonel hizmetler alanında geçerli bir kaynak olarak kullanılması amacıyla hazırlanmamıştır. Belirli bir konuya ilişkin olarak ilgili danışmana başvurulmalıdır.

